

ÅRSRAPPORT 2019

SKP Sandnes kommunale
pensjonskasse

Innholdsfortegnelse

Nøkkeltall	3
Styrets beretning	4
Resultat	14
Balanse	15
Noter	16
Begrepsforklaring	31
Revisors beretning	34
Aktuarerklæring	37

NØKKELTALL

(tall i hele 1000)	2019	2018	2017	2016	2015
Inntekter og kostnader					
Premieinntekter (ekskl. AFP)	302 890	250 322	243 892	241 243	206 562
Netto pensjonskostnader	77 056	73 036	68 046	58 265	58 209
Netto AFP-kostnader	29 135	25 825	22 123	18 765	17 600
Driftskostnader	12 205	10 641	9 615	9 264	8 503
Finansinntekter – bokførte	164 396	83 745	90 142	188 494	76 685
Finansinntekter – verdiendringer	305 117	-131 171	231 254	-24 952	38 994
Rente- og risikoresultat	88 519	13 610	47 668	148 529	29 531
Kapital					
Total forvaltningskapital	4 762 588	4 068 012	3 934 574	3 420 880	3 104 084
Egenkapital: Innskutt + opptjent	236 839	208 320	187 321	162 965	140 087
Risikoutjevningfond	48 758	46 681	45 560	45 560	45 560
Tilleggsavsetninger	190 250	156 546	156 545	140 505	140 505
Kursreguleringsfond	735 581	447 986	572 012	352 848	376 882
Premiefond	340 392	282 361	265 735	219 490	99 556
Forholdstall					
Arbeidsgivers premiesats, inkl. IFY*	8,71 %	8,06 %	8,96 %	9,01 %	8,63 %
Driftskostnader i % av forvaltningskapital	0,3 %	0,3 %	0,3 %	0,3 %	0,3 %
Driftskostnader i % av premieinntekter	4,0 %	4,3 %	3,9 %	3,8 %	4,1 %
Avkastning, bokført	4,5 %	2,5 %	2,8 %	6,8 %	3,0 %
Avkastning, verdijustert	11,4 %	-1,1 %	9,2 %	5,1 %	4,0 %
Beholdning renter/aksjer/eiend. iht strategi	52/33/10	55/33/10	51/37/10	52/37/8	60/27/5
Pensjonister:					
Alderspensjon	1310	1207	1097	1015	942
AFP og tidlig pensjon	179	162	148	114	109
Ektefellepensjon	174	170	154	142	142
Barnepensjon	23	23	17	15	17
Uførepensjon	670	609	538	502	463
Sum pensjonister	2356	2171	1954	1788	1673
Medlemmer/årsverk					
Aktive medlemmer	5218	4760	4448	4947	4771
Fratrådte medlemmer < 3 års opptjening	8241	7629	7695	6973	6511
Fratrådte medlemmer > 3 års opptjening	2397	2239	2299	1984	1841
Sum pensjonister og medlemmer	18212	16799	16396	15692	14796
Årsverk i pensjonskassen	6	6	5	5	4,1
Stresstest/solvensmargin					
Gjennomsnittlig beregningsrente	2,33 %	2,33 %	2,41 %	2,45 %	2,50 %
Gjennomsnittlig durasjon forpliktelser	18,57 år	18,57 år	18,65 år	18,74 år	18,77 år
Solvenskapitaldekning**	178 %				
Bufferkapitalutnyttelse stresstest I		73 %	84 %	77 %	68 %
Bufferkapitalutnyttelse stresstest II		61 %	50 %	60 %	47 %
Solvensmargin	245,5 %	236,8 %	236,3 %	242,0 %	236,0 %

*Ikke forsikringsbare ytelser. Se begrepsforklaring side 31

**Erstatter stresstest I og II fra og med år 2019

STYRETS BERETNING 2019

Virksomheten

Sandnes kommunale pensjonskasse (SKP) ble opprettet 23. april 1936, og har som formål å yte pensjoner til medlemmene og deres etterlatte i henhold til egne vedtekter og de forsikringsavtaler som foreligger.

SKP er en selvstendig juridisk enhet, og er underlagt mye av det samme regelverk som gjelder for finans- og forsikringsbransjen. Midlene holdes adskilt fra kommunen og de andre virksomhetene som har SKP som pensjonsordning. Pensjonskassen står under tilsyn av Finanstilsynet, og har egen konsesjon til å drive virksomhet som kommunal pensjonskasse.

SKP har som målsetning å oppnå en god risikojustert avkastning innenfor de eksterne rammebetingelsene som til enhver tid foreligger, samt gjeldene vedtekter og styregodkjente strategier.

SKPs medlemmer består av ansatte i:

Sandnes kommune* m/folkevalgte
Rogaland Kontrollutvalgssekretariat IS
Sandnes Havn KF
Sandnes tomteselskap KF
Sandnes Parkering KF**
Sandnes kunst- og kulturhus KF**
Sandnes Eiendomsselskap KF**
Sandnes kommunale pensjonskasse

*Sykepleiere og lærere er ikke inkludert, ettersom de har sin pensjonsordning i hhv KLP og Statens pensjonskasse.

** Innfusjonert i Sandnes kommune fra og med 1.1.2020.

Pensjonskassen er tilsluttet Overføringsavtalen mellom pensjonsordninger i offentlig sektor, som er en avtale mellom pensjons- og tjenesteordninger i offentlig sektor som skal sikre at arbeidstakere som er eller har vært medlemmer av flere ordninger får pensjon som om de hele tiden var hos samme arbeidsgiver.

Daglig leder oppsummerer 2019

Vi startet året med å flytte inn i nye lokaler i Havnespeilet i Rådhusgata 3. Lokalene har fungert veldig bra for oss, og det er enkelt å opprettholde en tett kontakt med Sandnes kommune ettersom avstanden til rådhuset er liten. De store saks- og medlemsarkivene er nå digitalisert, og vi kan bruke mer tid på rådgivning og ordinær drift.

Sandnes kommune jobber iherdig med å utvikle og fornye Sandnes sentrum. Gjennom 2019 og 2020 vil det derfor være en del byggeaktivitet som medfører en noe mer kronglete adkomst til bygget for våre medlemmer. Heldigvis er dette midlertidig, og vi gleder oss til dette ferdigstilles og det blir enklere å finne frem.

Det er vår målsetning å tilby bistand og rådgivning om pensjon til våre medlemmer i det formatet de ønsker det. Vi opplever den fysiske tilstedeværelsen i Sandnes som viktig. Samtidig er det mange som ønsker å finne ut av ting selv. For å ta høyde for dette lanserte vi i 2019 nye oppgraderte nettsider som er tilpasset dagens behov for digitale tjenester. Høsten 2019 åpnet vi opp for digitale søknader via våre nettsider. I tillegg er det på «Min side» lagt ut ny pensjonskalkulator for de som er født til og med 1962. Denne kan benyttes for å beregne et estimat på fremtidige pensjonsutbetalinger. Pensjonskalkulator for de som er født etter 1962, vil bli lansert i 2020.

Fremover kommer vi til å utvikle nye selvbetjente løsninger for de som ønsker det, samtidig som vi vil utvikle et lokalt kompetansemiljø knyttet til offentlig pensjon i Sandnes, som alle ansatte i Sandnes kommune kan benytte seg av.

Rådgiverne har gjennom 2019 brukt mye tid på å sette seg inn i de nye opptjeningsreglene som gjelder fra 1. januar 2020. Dette har skjedd i form av deltakelse på faglige samlinger og diskusjoner i fagmiljøene. Vi er nå godt rustet til å håndtere de kommende endringene. Det er likevel viktig å påpeke at det fremdeles er uavklarte forhold knyttet til fremtidige beregninger som innebærer behov for en videre klargjøring fra myndighetenes side.

2019 har vært et godt år med tanke på forvaltningen vår. Markedet hentet seg raskt inn igjen etter korreksjonen på tampen av 2018. Vi endte opp med en bokført avkastning på 4,5 % og en verdijustert avkastning på 11,4%. Forvaltningskapitalen ved årsslutt er på kr 4,8 mrd, og Sandnes kommune har etter disponering et premiefond på MNOK 340,4 tilgjengelig. Inkludert de 1413 nye medlemmene gjennom 2019 er vi ved årsslutt 18212 medlemmer i pensjonskassen.

Det har gjennom året blitt en stadig større debatt rundt investeringer og klimarisiko, og det vil sannsynligvis komme formelle krav om at dette tas med i de risikovurderingene som gjøres. SKP ønsker som en ansvarlig aktør å bidra til dette på en konstruktiv måte. Dette omtales mer detaljert i kapittelet «Ansvarlige investeringer» på side 10.

Det ble i løpet av 2019 klart at Sandnes kommune skal slå seg sammen med Forsand kommune. «Nye Sandnes kommune» vedtok å gå videre med SKP som leverandør av pensjonsytelser. Dermed blir det flytting av Forsand sine medlemmer og tilhørende pensjonsmidler fra fellesordningen i KLP og over til SKP. Vi ser frem til å ta vel imot de nye medlemmene fra Forsand i 2020.

2019 var det første året med rapportering i henhold til de nye Solvency II-reglene. Det har gått i henhold til vår plan, og vi fremstår fortsatt som en solid pensjonskasse med en solvenskapitaldekning på 178 % ved utgangen av året. Videre startet vi fra og med tredje kvartal med å rapportere i henhold til de nye EIOPA-kravene. Så langt har dette vært overkommelig, men vi er spent på omfanget av dette etter hvert som rapporteringskravene til EIOPA øker fra og med 2020. Likeledes er vi spent på utformingen av det nye IORP II-kravene. Den endelige utformingen er vi ikke kjent med enda, men basert på høringsutkastet er det grunn til bekymring med tanke på omfang og belastning for pensjonskassene. Heldigvis er SKP godt rustet til å imøtekomme både gjeldende og nye krav som måtte komme.

Fortsatt drift

Årsregnskapet for 2019 er avlagt under forutsetning av fortsatt drift, og styret bekrefter at forutsetningene er til stede.

Styret kjenner ikke til at det er vesentlig usikkerhet knyttet til årsregnskapet, og kjenner ikke til ekstraordinære forhold som har betydning for vurderingen av pensjonskassens regnskap. Det er ikke inntruffet forhold etter regnskapsårets slutt som har betydning for vurdering av regnskapet.

Når det gjelder utbredelsen av coronaviruset og pågående oljepriskrig som har medført betydelige verdifallfall i markedene i 2020, er det vår vurdering at dette ikke har noen påvirkning på årsregnskapet for 2019.

Regnskapet føres etter regnskapsloven og Forskrift om årsregnskap for pensjonsforetak (FOR 2011-12-20 nr. 1457).

Organisasjon, ledelse og administrasjon

SKP ledes av et styre på seks medlemmer. Fire oppnevnes av bystyret, hvorav en er uavhengig. To styremedlemmer oppnevnes av arbeidstakerorganisasjonene som medlemmenes representanter.

Styret bestod i 2019 av:

Oppnevnt av bystyret:

Arne Oftedal, AP, leder
Thor Magne Seland, H
Heidi Bjerga, SV
Karen Margrethe Mjelde,
uavhengig

Vararepresentant:

Elin S Andersen, AP
Marit Hembre, KRF
Arvid Erga, SV
Paul S Oliversen,
uavhengig

Oppnevnt av arbeidstaker-
organisasjonene:

Kate Helen Seldal,
nestleder
Wenche Pedersen

1. vararepresentant
Kjell Ove Karlsson
2. vararepresentant
Signe E Joachimsen

Styret. F.v.: Wenche Pedersen, Thor Magne Seland, Heidi Bjerga, Arne Oftedal, Kate Helen Seldal, Karen Margrethe Mjelde

Styresammensetningen fra og med 1.1.2020 tilfredsstillter krav til kjønnsfordeling gitt i finansforetaksloven § 8-4 og allmennaksjeloven § 6-11 a.

Etter kommunevalget høsten 2019 ble det gjort følgende endringer i styret med virkning fra og med 1. januar 2020:

Styremedlemmer ut: Thor Magne Seland, Kate Helen Seldal og Karen Margrethe Mjelde.

Styremedlemmer inn: Elisabeth Stene (Frp), Ole Jacob Olsnes (uavhengig) og Kjell Ove Karlsson (medlemsoppnevnt).

Varamedlemmer ut: Marit Hembre, Paul S Oliversen, Arvid Erga og Kjell Ove Karlsson.

Varamedlemmer inn: Thor Magne Seland (H), Lisa Rønnaug Hillier, John Hov (FNB) og Ivar Skjørestad.

Det ble avholdt 7 styremøter i 2019, og det ble behandlet 26 saker. Pensjonskassens revisor og aktuar har også deltatt på noen av møtene.

Til og med januar 2019 holdt pensjonskassen til i leide lokaler i Hoveveien 9. Deretter flyttet vi inn i 3. etg i Havnespeilet, som ligger i Rådhusgata 3 ved siden av det nye rådhuset.

Administrasjonen består av 6 årsverk: F.v.: Terje Frafjord, daglig leder, Bjørg Braut, rådgiver, Tone Brueland, rådgiver, Sahar Rana, rådgiver, Grete Kvåle, rådgiver, Frode Osmundsen, økonomikonsulent.

Styret anser at arbeidsmiljøet i pensjonskassen er godt. Sykefraværet i 2019 var 1,35 %. Dette er en marginal økning i forhold til 2018, men anses fremdeles som lavt.

Virksomheten forurensrer det ytre miljø i ubetydelig grad.

SKP har avtaler med følgende konsulenter innenfor forsikringsvirksomhet og finansielle tjenester:

- KLP Forsikringservice AS om aktuærtjeneste. Ansvarshavende aktuar er Arnfinn Osmundsvaag
- BDO AS ved statsautorisert revisor/partner Stig Fjell Dahl som ansvarshavende revisor
- SR-Bank som hovedbankforbindelse til og med oktober 2019, deretter har DnB overtatt som hovedbankforbindelse
- Lege Stig Bjørnå som rådgivende lege ved behandling av brutto uførepensjoner
- Grieg Investor om overvåking, stresstesting og finansrådgivning
- Gabler AS leverer programvaren Kompas som er fagsystem for behandling av medlemsdata og beregning av pensjonsytelser
- Coretrek AS er vår leverandør for utvikling og vedlikehold av nettsider
- Det er tegnet reassuranseavtale med Beazley, som er et selskap i Lloyds-gruppen. Avtalen er formidlet av en dansk forsikringsmegler ved navn 02 Broking ApS. Avtalen er to-årig.

SKP kjøper IKT-tjenester og enkelte arkivtjenester fra Sandnes kommune.

SKP er medlem av arbeidsgiverorganisasjonen KS Bedrift, samt Pensjonskasseforeningen, som organiserer private og kommunale pensjonskasser. Foreningen er høringsinstans i saker fra departementene og har samarbeidsmøter med Finanstilsynet.

Finansvirksomheten

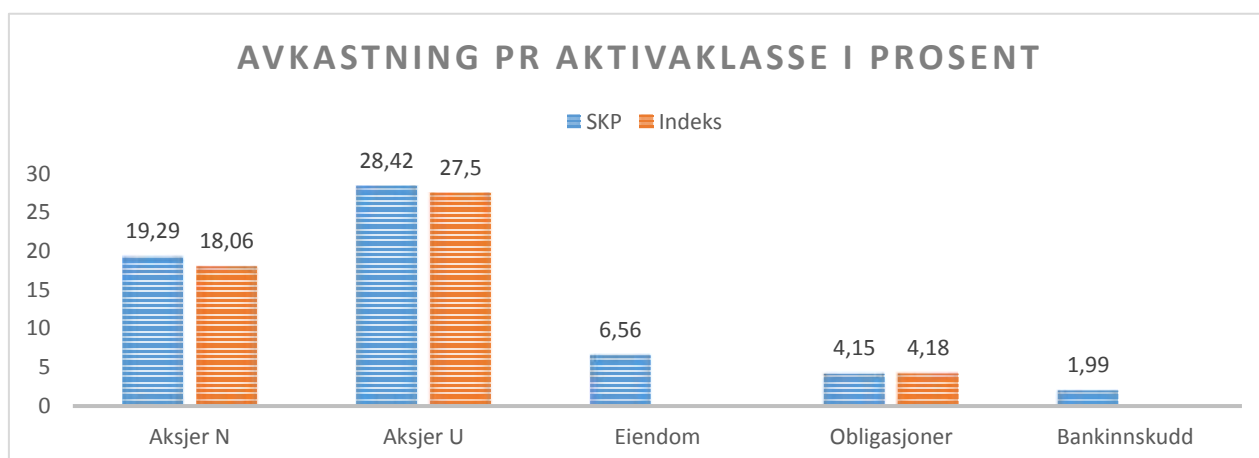
Med utgangspunkt i Forskrift om finansforetak av 9.12.16 nr 1503, har styret vedtatt interne retningslinjer og investeringsstrategi for forvaltningen av pensjonskassens midler. Retningslinjenes generelle mål er at midlene skal forvaltes etter sikkerhet, risikospredning, likviditet og avkastning, slik at pensjonskassens formål kan oppfylles. Avkastningsmålet er at det skal oppnås en tilfredsstillende avkastning, slik at pensjonskassen kan møte de forpliktelsene den har påtatt seg uten at det skal gå på bekostning av sikkerheten. Investeringsstrategien som revideres årlig, gir regler om tillatte investeringer, rammer og rebalansering.

Pensjonskassens aktiva er delt i en kollektiv- og en selskapsportefølje. Kollektivporteføljen består av eiendeler som motsvarer forsikringstekniske avsetninger, mens selskapsporteføljen består av eiendeler som motsvarer pensjonskassens ansvarlige kapital og andre forpliktelser utenom forsikringsforpliktelsene. For mer detaljer om fordelingen, se note 1.5.

Styret har vedtatt at det skal foretas en fellesforvaltning av midlene i selskaps- og kollektivporteføljen.

Avkastning

Årets totale Dietz-beregnete verdjusterte avkastning for kollektivporteføljen er 11,4 %. Grafen viser avkastning i prosent for 2019 fordelt på de ulike aktivaklasser, samt indeks:

Følgende indekser benyttes som sammenligningsgrunnlag per aktivaklasse:

Aksjefond norske: OSEFX

Aksjefond utenlandske: MSCI WORLD HDG NOK

Eiendomsfond: Ingen indeks

Norske/nordiske obligasjoner: NBP Regular Market 123D3

Globale obligasjoner: BarCap Global Agg Corporates Hdg NOK

Risikostyring

Styrets retningslinjer for kapitalforvaltningen og investeringsstrategien gir regler for forvaltning og akseptabelt risikonivå. Med risiko menes sannsynligheten for verdissingninger i våre eiendeler. Faktisk vekting kan avvike med +/- 5 % ift strategivektene. Pr årsslutt ser strategisk og faktisk vekting slik ut:

Gjeldende strategiske vekter ble sist justert i styremøte avholdt 19. juni 2019. Det ble besluttet å legge pengemarkedsfond sammen med bankinnskudd med en strategisk ramme på 5 %. I tillegg ble det besluttet å klassifisere norske og nordiske obligasjoner samlet. Fordelingen mellom norske/nordiske obligasjoner og globale obligasjoner ble satt til henholdsvis 43 % og 57 %.

En rapport med faktisk balansevekt versus strategivekt produseres månedlig og legges fram for styret. I samme rapport framkommer også avkastningstall pr aktivaklasse.

Grieg Investor AS hadde i 2019 ansvar for uavhengig overvåking og rapportering av kapitalforvaltningen i henhold til kapitalforvaltningsforskriften.

Styret behandler hvert kvartal en risikorapport i henhold til Finanstilsynets krav. Rapporten inneholder blant annet en oversikt over samlet risikoeksponering og angir eventuelle brudd i forhold til gjeldende forskrifter og interne retningslinjer. Styret vurderer også i denne sammenheng om pensjonskassens soliditet og likviditet er tilstrekkelig i henhold til gjeldende krav og interne retningslinjer.

En av de mest sentrale delene i risikorapporten er rapportering i forhold til de forenklete Solvency II-kravene som ble gjort gjeldende for pensjonskasser fra og med 1. januar 2019. Herav er pensjonskassens ansvarlige kapital i forhold til kvartalets solvenskrav, som omtales som solvenskapitaldekning, det viktigste måltallet. SKP hadde ved årsslutt en solvenskapitaldekning på 178 %, som vurderes som en solid andel bufferkapital i forhold til risikoen i porteføljen.

Fra og med 2. halvår 2019 har vi startet med å rapportere i forhold til ESG i risikorapporten. Dette innebærer hvilket «nivå» forvalterne befinner seg på, samt identifisering av brudd i forhold til eksklusjonslister.

Risikorapporten gjennomgås av daglig leder i styret på kvartalsvis basis. I tillegg oppsummerer daglig leder i en egen rapport de viktigste hendelsene i driften siden forrige styremøte. Denne rapporten inneholder blant annet en kommentar til markedsbevegelsene, utvikling i avkastning og oversikt over eventuelle transaksjoner i perioden.

Pensjonskassen er underlagt kravet om solvensmargin gitt i Forskrift nr. 481 av 19. mai 1995. Solvensmarginvurderingen utføres av pensjonskassens aktuar, og rapporteres til Finanstilsynet. Solvensmarginprosenten pr 31.12.19 var 245,5 %.

Pensjonskassens likviditetsstrategi, som bygger på Forskrift nr 797 av 29.6.07 om Forsvarlig likviditetsstyring, gir regler om likviditetsstyring og likviditetsbeholdning. Pensjonskassen skal til enhver tid ha en likviditetsreserve som tilsvarer tre måneders pensjonsutbetaling. I tillegg skal 18 måneder med estimerte pensjonsutbetalinger være tilgjengelig i kontanter og/eller pengemarkedsfond

Note 1.4 gir utfyllende informasjon om risikostyring.

Ansvarlige investeringer

Ansvarlige investeringer, og herunder kanskje først og fremst klimarisiko har over tid blitt et aktuelt tema for investorer med en lang investeringshorisont. Både produktspekteret og rapporteringskvaliteten innen dette området er i hurtig utvikling.

Pensjonskassen investerer i hovedsak i eksterne fond og vil velge forvaltere som integrerer ansvarlighet og bærekraft i sin forvaltning på en troverdig måte og i tråd med pensjonskassens retningslinjer.

Vi har som mål at investeringene gjøres i tråd med allment aksepterte normer for god investerings- og forretningsadferd, slik som FNs prinsipper for ansvarlige investeringer og FNs Global Compacts prinsipper.

Vår strategi er å investere hos forvaltere som har signert FNs prinsipper for ansvarlige investeringer. Det tillates også forvaltere som ikke har signert disse prinsippene, under forutsetning om at forvalter har utarbeidet tilsvarende ansvarlige prinsipper for sin forvaltning.

Vi har i 2019 startet arbeidet med å investere deler av vår portefølje hos forvaltere som aktivt bruker positiv filtrering. Det vil si at forvalter blant annet velger selskaper basert på en vurdering av et selskaps bidrag til bærekraftig utvikling, for eksempel definert som bidrag til FNs bærekraftsmål. Vi ser for oss ytterligere investeringer innen dette området i 2020.

Vi har tro på at selskap som gir et positivt bidrag til en bærekraftig utvikling vil ha et konkurransefortrinn, og dermed også bidra til en høyere finansiell avkastning på lang sikt.

Forsikringsvirksomheten

Pensjonsforpliktelser

De offentlige pensjonsordningene er tariffestet, og ordningenes vedtekter finnes i Hovedtariffavtalen (HTA). Ordningene er en brutto ordning med en garantert ytelse på 66 % av pensjonsgrunnlag forutsatt 30 års opptjeningstid og 100 % stillingsbrøk. Garantien gjelder samlet utbetaling fra NAV og pensjonsordningen, men skal levealderjusteres på lik linje med folketrygdtelsene.

Offentlige pensjoner reguleres årlig med lønnsveksten minus 0,75 %. Pensjonene samordnes med andre offentlige pensjons- og trygdeytelser i henhold til Samordningsloven.

Offentlige pensjonsordninger er tilsluttet Overføringsavtalen med Statens Pensjonskasse (OA). Avtalen sikrer at medlemmer ikke taper på å tjene opp pensjonsrettigheter i flere offentlige pensjonsordninger. I OA er det etablert en sikringsordning for opptjente rettigheter hos arbeidsgivere som er opphørt.

I årets tariffoppgjør ble det avtalt at pensjonsbestemmelsene skulle flyttes til en egen særavtale, SGS 2020. Med denne nye sentrale generelle særavtalen er det med virkning fra 1.1.2020 avtalt nye pensjonsordninger for arbeidstakere født i 1963 og senere. Gjeldende bestemmelser om pensjon i HTA kapittel 1, 2, 3 og vedlegg 4 og 5, vil fra samme tidspunkt flyttes fra HTA til den nye sentrale særavtalen, med enkelte tilpasninger og endringer. Det er en fordel at alle bestemmelser knyttet til pensjon nå er samlet på ett sted.

Resultatførte endringer i forsikringsforpliktelser

(tall i hele tusen)	2019	2018
Til premiereserve	269 654	222 432
-Herav IBNR-avsetning	0	0
Pliktig rente til premiefond	5 643	5 299
Kursreguleringsfond	287 595	-124 025
Risikoresultat til premiefond	12 117	7 448
Renteresultat til premiefond	40 619	5 041
Renteresultat til tilleggsavsetninger	33 706	0

Premieinntekter

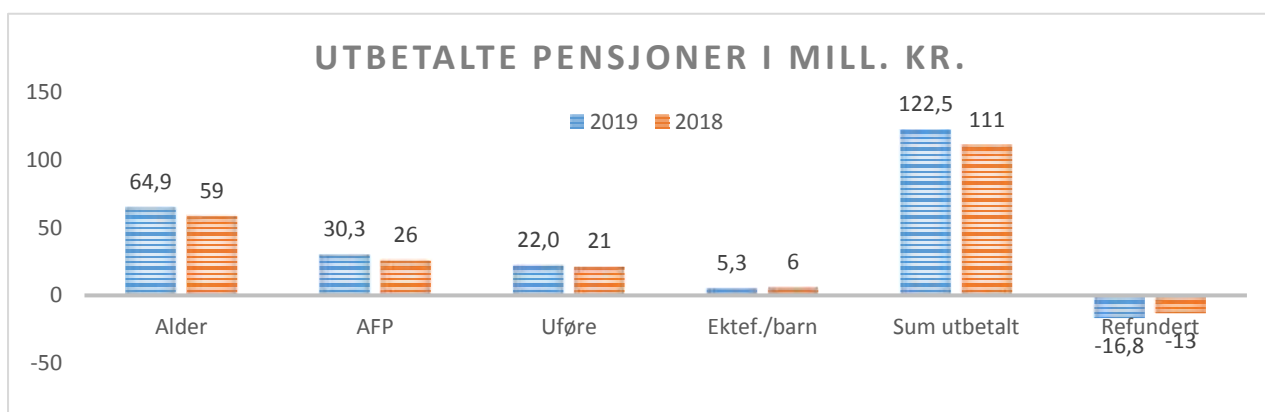
Medlemspremien er tariffestet til 2 %.

For 2019 var normalpremien 8,71 % inkludert ikke forsikringsbare ytelser. Premien betales av arbeidsgiver, som i tillegg betaler reguleringspremie til dekning av årets økning i grunnbeløpet og lønnsvekst. Arbeidsgiver betaler også rentegarantipremie, som avsettes til pensjonskassens egenkapital. AFP dekkes direkte, dvs at utbetalt til pensjonistene = innbetalt fra arbeidsgiver + netto refusjoner.

(tall i hele tusen)	2019	2018
Premie, arbeidsgiver	8,71 %	8,06 %
Premie, arbeidstaker	2 %	2 %
Arbeidsgivers tilskudd	156 058	136 671
Arbeidstakers tilskudd	35 832	33 901
Reguleringspremie	108 000	77 000
Rentegarantipremie	3 000	2 750
AFP, inkludert refusjoner	29 135	25 825
Sum	332 025	276 147

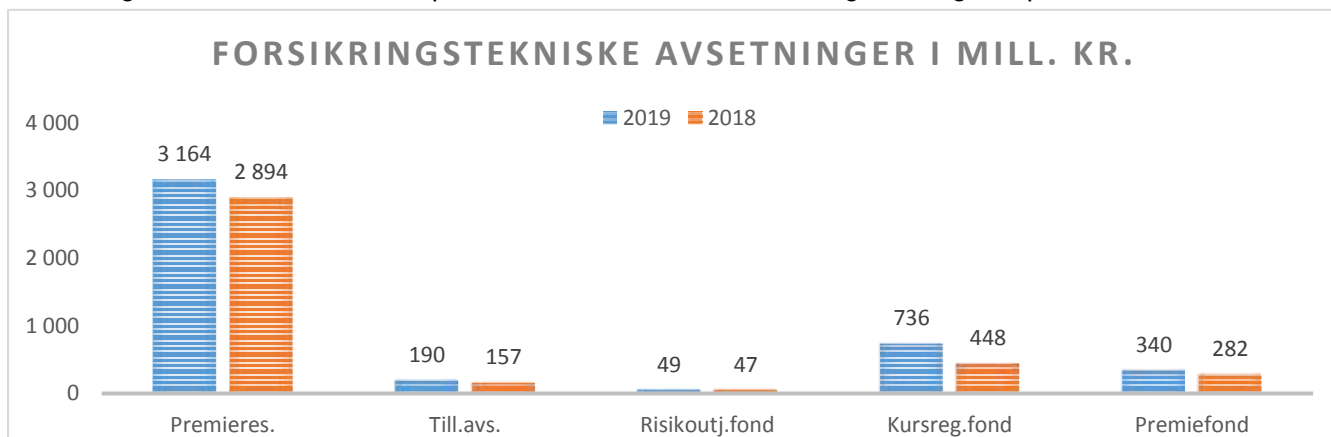
Utbetalte pensjoner

Antall pensjonister økte fra 2171 til 2356, herav alder fra 1207 til 1310, AFP fra 162 til 179 og uføre fra 609 til 670.

Forsikringsmessige forpliktelser (avsetninger)

Forsikringsvirksomhetslovens kapittel 3 omtaler de ulike forsikringsmessige forpliktelsene, som består av:

Egenkapital

(tall i hele tusen)	2019	2018
Innskutt egenkapital	163 423	148 423
Opptjent egenkapital	73 416	59 897

Sandnes kommune har i 2019 innbetalt egenkapitalinnskudd med kr 15 mill. Økning i opptjent egenkapital skyldes i hovedsak rentegarantipremie kr 3 mill, administrasjonsresultat kr 1,9 mill og realisert overskudd i selskapsporteføljen med kr 8,6 mill.

Framtidsutsikter

Forsikringsvirksomheten

Første del av 2020 vil bli benyttet til å overføre nye medlemmer fra Forsand til våre pensjonssystemer. Det er viktig at vi får lagt inn all relevant informasjon som trengs for å kunne foreta korrekte pensjonsberegninger, og at dette avstemmes mot opprinnelig kilde. Dette arbeidet er godt i gang, og vil bli ferdigstilt i løpet av første halvår 2020.

Videre er vi i gang med å teste ut diverse tekniske løsninger som er utviklet, og som vil bidra til å automatisere enkelte arbeidsprosesser. Disse vil bli satt i drift i løpet av året, og vi vil i tillegg bidra inn i utviklingsmiljøene med forslag til nye løsninger som bidrar til ytterligere effektivisering. Vi har stor tro på å møte våre medlemmer der de er, og vil derfor utvikle de digitale løsningene, samtidig som vi bygger et robust lokalt kompetansemiljø.

2020 er det første året med ny opptjeningsmodell. For å være best mulig rustet til å håndtere de kommende endringene, vil vi fortsette med å styrke vår kompetanse innen pensjonsfaget. Vi vil også være en pådriver for å skape debatt rundt faglige problemstillinger i fagmiljøene.

IORP II, som var forventet innført fra og med 1. januar 2020, er utsatt. Vi vil allikevel fortsette arbeidet med å forberede oss på de kommende endringene dette regelverket medfører når det en gang i fremtiden blir vedtatt. Dette innebærer tilpasning til mer kontroll og risikostyring, økt grad av medlemsinformasjon, samt diverse organisatoriske tilpasninger.

Kapitalforvaltningen

Det er sjelden et kalenderår utvikler seg så positivt innen alle delene i porteføljen som 2019 gjorde. Vi kan med en gang slå fast at vi ikke forventer tilsvarende utvikling i 2020. Re-prisingen i markedet på tampen av 2018 medførte en tilsvarende opphenting i aksjemarkedet i første del av 2019. Samtidig medførte sentralbankenes kursendring i pengepolitikken fallende renter, og dermed god inntjening også i renteporteføljen. Paradoksal nok inntraff dette samtidig som man gjennom 2019 opplevde økt usikkerhet knyttet til geopolitiske forhold, fallende global vekst og generelt lavere forventninger til selskapsinntjeningen.

År 2020 ser vi for oss blir utfordrende i aksjemarkedet. Det startet med en solid oppgang de første fem-seks ukene. Deretter har utbredelsen av coronaviruset og en pågående oljeprisrig eskalert, og vi opplever store verdifall på verdens børser. Smittetiltakene som er iverksatt er så kraftige at det forventes at all vekst stopper opp. Dette medfører risiko for en global resesjon. I tillegg har oljeprisen falt vesentlig, og dette slår ekstra hardt inn på den norske økonomien.

Sentralbankene har verden over redusert styringsrentene så mye som mulig, men ettersom rentenivået allerede er lavt, er effekten uklart. I tillegg iverksettes nasjonale finanspolitiske tiltak for å dempe fallet i de mest utsatte bransjene, men det er for tidlig å si hvor godt dette vil fungere. Markedet fremstår som nervøst, og det må forventes økt konkursrisiko, økt arbeidsledighet og et generelt volatilt marked fremover.

I sum innebærer dette at vi forventer en negativ utvikling i aksjemarkedet for 2020.

På rentesiden har de lange rentene falt som følge av markedsuroen, og det oppleves en generelt dårlig likviditet i obligasjonsmarkedet. Kredittpåslagene har også økt vesentlig som følge av en økende konkursrisiko blant motpartene.

Vi forventer at høyrentemarkedet vil bli utfordrende i 2020, mens investment grade-rentefond med lengre rentedurasjon, kort kreditturasjon og statsegenskaper vil komme best ut av det. Heldigvis er ikke Sandnes kommunale pensjonskasse eksponert mot høyrentemarkedet. Vi ser for oss en lav til moderat inntjening i vår egen obligasjonsportefølje.

Eiendomsfondene har hatt en stabil avkastning de siste årene. Det har imidlertid oppstått en del endringer i det siste som også kan påvirke disse. Det ene er graden av konkurser som er økende blant en del leietakere innen varehandel. Dette vil selvsagt forsterkes ytterligere som følge av corona-tiltakene. Hoteller får det også utfordrende ettersom all reisevirksomhet er satt på vent. Netthandel vil ha et fortrinn fremfor fysisk handel i kjøpesentrene. På den andre siden er eiendomsporteføljen tjent med et lavere rentenivå, og vi har en godt diversifisert portefølje som bidrar til å beskytte verdiene.

For 2020 ser vi for oss en svakere avkastning i eiendomsporteføljen enn hva vi har hatt tidligere.

Totalt sett tror vi på en svak avkastning i 2020. Sandnes kommunale pensjonskasse har imidlertid en solid kapitalbuffer, og er godt rustet til å håndtere de markedsforholdene som måtte inntreffe.

Sandnes, 25. mars 2020

Arne Oftedal
styreleder

Wenche Pedersen
styrets nestleder

Heidi Bjerga
styremedlem

Elisabeth Stene
styremedlem

Kjell Ove Karlsson
styremedlem

Ole Jacob Olsnes
styremedlem

Terje Frafjord
daglig leder

PENNEO

Signaturene i dette dokumentet er juridisk bindende. Dokument signert med "Penneo™ - sikker digital signatur".
De signerende parter sin identitet er registrert, og er listet nedenfor.

"Med min signatur bekrefter jeg alle datoer og innholdet i dette dokument."

Arne Oftedal

Styreleder

Serienummer: 9578-5995-4-266087

IP: 148.123.xxx.xxx

2020-03-26 11:57:25Z

Terje Frafjord

Daglig leder

Serienummer: 9578-5993-4-2501628

IP: 91.247.xxx.xxx

2020-03-26 12:13:28Z

Kjell Ove Karlsson

Styremedlem

Serienummer: 9578-5999-4-1498779

IP: 91.247.xxx.xxx

2020-03-26 13:26:59Z

Heidi Bjerga

Styremedlem

Serienummer: 9578-5993-4-3109614

IP: 92.221.xxx.xxx

2020-03-26 13:46:11Z

Ole Jacob Olsnes

Styremedlem

Serienummer: 9578-5993-4-3395740

IP: 185.73.xxx.xxx

2020-03-27 07:52:50Z

Wenche Pedersen

Styremedlem

Serienummer: 9578-5999-4-2002368

IP: 85.164.xxx.xxx

2020-03-27 09:09:54Z

Elisabeth Stene

Styremedlem

Serienummer: 9578-5999-4-901653

IP: 92.221.xxx.xxx

2020-03-27 12:01:19Z

Penneo Dokumentnøkkel: 7800U-VLIDQ-LM4UT-OFBCB-MVDXO-XZUJZ4

Dokumentet er signert digitalt, med **Penneo.com**. Alle digitale signatur-data i dokumentet er sikret og validert av den datamaskin-utregnede hash-verdien av det opprinnelige dokument. Dokumentet er låst og tids-stemplet med et sertifikat fra en betrodd tredjepart. All kryptografisk bevis er integrert i denne PDF, for fremtidig validering (hvis nødvendig).

Hvordan bekrefter at dette dokumentet er originalen?

Dokumentet er beskyttet av ett Adobe CDS sertifikat. Når du åpner dokumentet i

Adobe Reader, skal du kunne se at dokumentet er sertifisert av **Penneo e-signature service** <penneo@penneo.com>. Dette garanterer at innholdet i dokumentet ikke har blitt endret.

Det er lett å kontrollere de kryptografiske beviser som er lokalisert inne i dokumentet, med Penneo validator - <https://penneo.com/validate>

RESULTAT

Note	TEKNISK REGNSKAP	2019	2018
	1. Premieinntekter		
2	1.1 Forfalte premier, brutto	316 499 665	262 693 231
2	1.2 - Avgitte gjenforsikringspremier	-78 000	-104 000
	Sum premieinntekter for egen regning	316 421 665	262 589 231
	2. Netto inntekter fra investeringer i kollektivporteføljen		
3	2.2 Renteinntekt og utbytte mv. på finansielle eiendeler	52 819 270	53 099 273
12	2.4 Verdiendringer på investeringer	287 595 089	-124 025 462
4	2.5 Realisert gevinst og tap på investeringer	102 136 159	26 084 170
	Sum netto inntekter fra investeringer i kollektivporteføljen	442 550 519	-44 842 019
3	4. Andre forsikringsrelaterte inntekter	68 077	41 280
	5. Pensjoner mv.		
	5.1 Utbetalte pensjoner mv.		
5	5.1.1 Brutto	-90 664 933	-85 412 619
	6. Endringer i kontraktsfaste forsikringsforpliktelser		
17	6.1.1 Endring i premiereserve mv., brutto	-269 654 063	-222 431 728
17	6.2 Endring i tilleggsavsetninger	-33 705 853	0
12	6.3 Endring i kursreguleringsfond	-287 595 089	124 025 462
17	6.4 Endring i premiefond, innskuddsfond og fond for regulering av pensjoner mv.	-5 643 229	-5 299 335
	Sum endringer i kontraktsfaste forpliktelser	-596 598 234	-103 705 601
	8. Midler tilordnet forsikringskontraktene		
17,19	8.1 Overskudd på avkastningsresultatet	-40 618 809	-5 040 995
17,19	8.2 Risikoresultat tilordnet forsikringskontraktene	-12 117 265	-7 448 245
	Sum midler tilordnet forsikringskontraktene	-52 736 074	-12 489 240
	9. Forsikringsrelaterte driftskostnader		
6	9.1 Forvaltningskostnader	-1 879 564	-1 367 169
7,8	9.2 Forsikringsrelaterte administrasjonskostnader	-10 210 552	-9 195 176
	Sum forsikringsrelaterte driftskostnader	-12 090 116	-10 562 345
20	11. RESULTAT AV TEKNISK REGNSKAP	6 950 903	5 618 686
	IKKE-TEKNISK REGNSKAP		
	12. Netto inntekter fra investeringer i selskapsporteføljen		
3	12.2 Renteinntekter og utbytte mv. på finansielle eiendeler	3 150 038	3 017 895
12	12.4 Verdiendringer på investeringer	17 522 280	-7 145 402
4	12.5 Realisert gevinst og tap på investeringer	6 222 841	1 502 771
	Sum netto inntekter fra investeringer i selskapsporteføljen	26 895 159	-2 624 735
	13. Andre inntekter	0	37
	14. Forvaltningskostnader mv. tilknyttet selskapsporteføljen		
6	14.1 Forvaltningskostnader	-114 516	-78 766
5, 9	14.2 Andre kostnader	-261 264	-56 332
	Sum forvaltningskostnader mv. tilknyttet selskapsporteføljen	-375 780	-135 098
20	15. RESULTAT AV IKKE-TEKNISK REGNSKAP	26 519 379	-2 759 796
	16. Resultat før skattekostnader	33 470 282	2 858 890
9	17. Skattekostnader	-2 303 683	-7 571 255
	18. Resultat før andre inntekter og kostnader	31 166 599	-4 712 365
	19. Andre inntekter og kostnader		
	19.1 Andre inntekter og kostnader - ikke omklassifisert til resultat		
22	19.1.2 Estimaterendringer knyttet til ytelsesbaserte pensjonsordninger	1 951 547	4 686 672
20	20. TOTALRESULTAT	33 118 146	-25 693

BALANSE

Note	EIENDELER I SELSKAPSPORTEFØLJEN	2019	2018
	2. Investeringer		
	2.4 Finansielle eiendeler som måles til virkelig verdi		
10	2.4.1 Aksjer og andeler (inkl. aksjer og andeler målt til kost)	116 054 023	99 132 666
11	2.4.2 Rentebærende verdipapirer	161 206 916	136 946 015
14	2.4.3 Utlån og fordringer	0	622 995
	Sum investeringer	277 260 940	236 701 676
	3. Fordringer		
14	3.2 Andre fordringer	1 372 633	-365 223
	4. Andre eiendeler		
15	4.2 Kasse, bank	5 419 880	4 204 770
22	4.4 Overfinansiering egne forsikringsforpliktelser	749 830	0
	Sum andre eiendeler	6 169 710	4 204 770
	SUM EIENDELER I SELSKAPSPORTEFØLJEN	284 803 282	240 541 223
	EIENDELER I KOLLEKTIVPORTEFØLJEN		
	6. Investeringer i kollektivporteføljen		
	6.4 Finansielle eiendeler som måles til virkelig verdi		
10	6.4.1 Aksjer og andeler (inkl. aksjer og andeler målt til kost)	1 915 863 617	1 662 129 729
11	6.4.2 Rentebærende verdipapirer	2 459 814 049	2 097 159 237
14	6.4.3 Utlån og fordringer	20 785 300	3 938 417
15	6.4.5 Andre finansielle eiendeler	82 071 346	64 243 341
	SUM INVESTERINGER I KOLLEKTIVPORTEFØLJEN	4 478 534 312	3 827 470 724
	SUM EIENDELER	4 763 337 594	4 068 011 947
	EGENKAPITAL OG FORPLIKTELSE		
16	10. Innskutt egenkapital	163 423 000	148 423 000
	11. Opptjent egenkapital		
16	11.1 Risikoutjevningfond	48 758 073	46 680 778
16	11.2 Annen opptjent egenkapital	110 289 540	79 248 688
	Sum opptjent egenkapital	159 047 613	125 929 466
	13. Forsikringsforpliktelser - kontraktsfastsatte forpliktelser		
17	13.1 Premiereserve mv.	3 163 552 672	2 893 898 609
17	13.2 Tilleggsavsetninger	190 250 412	156 544 559
12,17	13.3 Kursreguleringsfond	735 581 263	447 986 174
17	13.4 Premiefond, innskuddsfond og fond for regulering av pensjoner mv.	340 391 892	282 360 604
	Sum forsikringsforpliktelser - kontraktsfastsatte forpliktelser	4 429 776 239	3 780 789 946
	15. Avsetninger for forpliktelser		
22	15.1 Pensjonsforpliktelser o.l.	0	1 201 717
	15.2 Forpliktelser ved skatt		
9	15.2.1 Forpliktelser ved periodeskatt	3 240 128	3 249 820
9	15.2.2 Forpliktelser ved utsatt skatt	3 457 148	4 321 435
9	15.3 Andre avsetninger for forpliktelser	242 343	200 000
	Sum avsetninger for forpliktelser	6 939 619	8 972 972
	16. Forpliktelser		
18	16.3 Andre forpliktelser	3 613 251	3 379 158
18	17. Påløpte kostnader og mottatte ikke opptjente inntekter	537 872	517 405
	SUM EGENKAPITAL OG FORPLIKTELSE	4 763 337 594	4 068 011 947

Sandnes, 25. mars 2020

Arne Oftedal
styreleder

Wenche Pedersen
styrets nestleder

Heidi Bjerga
styremedlem

Elisabeth Stene
styremedlem

Kjell Ove Karlsson
styremedlem

Ole Jacob Olsnes
styremedlem

Terje Frafjord
daglig leder

Noter - Innholdsfortegnelse	Side
Note 1.1 - Vesentlige regnskapsprinsipper	17
Note 1.2 - Forsikringsmessige avsetninger og skatt	17
Note 1.3 - Medlemmer	18
Note 1.4 - Risikostyring	18
Note 1.5 - Fordeling kollektiv- og selskapsportefølje	20
Note 2 - Forfalte premier	20
Note 3 - Renteinntekter og utbytte mv. på finansielle eiendeler	21
Note 4 - Realisert gevinst og tap på investeringer	21
Note 5 - Utbetalt pensjon	21
Note 6 - Forvaltningskostnader	21
Note 7 - Forsikringsrelaterte administrasjonskostnader	22
Note 8 - Lønn til daglig leder og styremedlemmer	22
Note 9 - Skatt	23
Note 10 - Aksjer og andeler (aksje- og eiendomsfond)	24
Note 11 - Rentebærende verdipapirer	25
Note 12 - Urealiserte gevinster og kursreguleringsfond	25
Note 13 - Kategorisering av finansielle instrumenter målt til virkelig verdi	26
Note 14 - Utlån og fordringer - Virkelig verdi	26
Note 15 - Andre finansielle eiendeler/kasse, bank	26
Note 16 - Egenkapital	27
Note 17 - Forsikringsmessige forpliktelser	27
Note 18 - Andre forpliktelser/påløpte kostnader	28
Note 19 - Resultatanalyse teknisk regnskap	28
Note 20 - Totalresultat overført til egenkapital	29
Note 21 - Kapitalavkastning	29
Note 22 - Pensjonsforpliktelser egne ansatte	29
Oppstilling av endringer i egenkapital	30
Kontantstrømoppstilling	30

NOTER TIL REGNSKAPET 2019

(alle beløp i hele 1000)

Note 1.1 - Vesentlige regnskapsprinsipper

Felles forvaltning

Pensjonskassen har felles forvaltning av midlene i kollektiv- og selskapsporteføljen. Fordelingen skjer prosentvis etter forholdet mellom egenkapital og forsikringstekniske avsetninger. Se note 1.5.

Finansielle eiendeler

Finansielle eiendeler innenfor virkeområdet til IAS 39 klassifiseres i følgende kategorier:

- Finansielle eiendeler til virkelig verdi med verdiendringer over resultatet

Finansielle eiendeler som i første rekke holdes med formål å selge, som inngår i en portefølje av identifiserte instrumenter som er styrt sammen og hvor det beviselig er spor av kortsiktig gevinstrealisering.

- Utlån og fordringer

Finansielle eiendeler med faste eller bestembare kontantstrømmer, som ikke er notert i et aktivt marked.

- Andre finansielle eiendelser

Finansielle eiendeler som ikke faller inn i noen av kategoriene ovenfor.

Prinsipper for regnskapsføring

Alle SKPs investeringer er bokført til virkelig verdi. Verdien fastsettes på grunnlag av en markedsvurdering pr. 31.12. uten fradrag for salgskostnader. Endringer i virkelig verdi vises i resultatpostene 2.4 og 12.4: "Verdiendringer på investeringer".

Note 1.2 - Forsikringsmessige avsetninger og skatt

Premiereserve, herunder administrasjonsreserve og annen IBNR-avsetning

Premiereserven utgjør den forsikringstekniske kontantverdien av pensjonsrettigheter som er opptjent på beregningstidspunktet. Denne beregnes av pensjonskassens aktuar.

Administrasjonsreserven skal dekke fremtidige administrasjonskostnader for fratrådte medlemmer med rettigheter hvis pensjonskassen blir satt under avvikling. Det er ikke adgang til å redusere administrasjonsreserven på annen måte enn ved å dekke årets administrasjonskostnader knyttet til løpende pensjonsutbetalinger.

IBNR-avsetning står for "Incurred but not reported". Årets premie må dekke mulige erstatninger som rapporteres og utbetales først flere år fram i tid. Det kan i noen tilfeller være snakk om senskader som blir kjent først mange år etter skaden oppstod.

Tilleggsavsetninger

Tilleggsavsetninger kan benyttes til dekning av et eventuelt renteunderskudd. Anbefalt størrelse på tilleggsavsetningene er to års garantert rente eller ca 6 % av netto premiereserve.

Premiefond

Premiefondet er akkumulert ved overskudd tidligere år. Premiefondet har som primær funksjon å kunne finansiere kostnaden ved opptjening av ytelser. Dette som alternativ til innbetaling av premie. En eventuell avgjørelse om bruk av premiefondet gjøres i nært samarbeid med arbeidsgiver.

Risikoutjevningfond

Risikoutjevningfondet skal absorbere svingninger i resultatet av forsikringsvirksomheten over tid. Resultatet innenfor nærmere bestemte grenser kan følgelig salderes mot fondet. Det kan også benyttes til delvis finansiering av økte avsetninger som følge av at pensjonskassens beregningsgrunnlag tilpasses pensjonistenes økte og økende levealder.

Skatt

Pensjonskasser skatlegges etter samme regelverk som gjensidige livsforsikringsselskaper. Skattekostnad består av betalbar inntekts- og formueskatt og endring i utsatt skatt. Utsatt skatt/skattefordel er beregnet på forskjeller mellom regnskapsmessig og skattemessig verdi på eiendeler og gjeld. Utsatt skattefordel bokføres når det er sannsynlig at pensjonskassen vil ha tilstrekkelige skattemessige overskudd i senere perioder til å benytte skattefordelen. Pensjonskassen bokfører tidligere ikke bokført utsatt skattefordel i den grad at det har blitt sannsynlig at den utsatte skattefordelen kan benyttes. Tilsvarende vil pensjonskassen redusere utsatt skattefordel i den grad det ikke lenger anses som sannsynlig at den utsatte skattefordelen kan benyttes. Sats for formueskatt er 0,15 % av ligningsmessig nettoformue. Utsatt skatt og utsatt skattefordel oppføres til nominell verdi i balansen.

Note 1.3 - Medlemmer

Pensjonsforpliktelser

Kommunale pensjonsordninger er tariffestet, og vedtektene står i vedlegg 5 i Hovedtariffavtalen. Pensjonsordningene garanterer en pensjon tilsvarende 66 % av lønn ved full opptjening. Full opptjening oppnås ved 30 års opptjeningstid og 100 % stillingsbrøk. Offentlige pensjoner reguleres årlig med lønnsveksten fratrukket 0,75 %. Garantien dekker samlet utbetaling fra NAV og pensjonsordningen, men med levealdersjustering. Medlemspremien er tariffestet til 2 % av pensjonsgrunnlaget. Pensjonsordningen er ytelsesbasert og uten investeringsvalg.

Ansatte i følgende enheter har pensjonsordning i pensjonskassen:

Sandnes kommune (m/folkevalgte)
Rogaland Kontrollutvalgssekretariat IS
Sandnes Havn KF
Sandnes tomteselskap KF
Sandnes Parkering KF*
Sandnes kunst- og kulturhus KF*
Sandnes Eiendomsselskap KF*
Sandnes kommunale pensjonskasse

* Etatene fusjoneres inn i Sandnes kommune fra og med 1.1.2020.

	2019	2018	2017	2016	2015
Aktive/fratrådte medlemmer					
Aktive	5 218	4 760	4 448	4 947	4 771
Fratrådte med rettighet	2 397	2 239	2 299	1 984	1 841
Fratrådte uten rettighet	8 241	7 629	7 695	6 973	6 511
Sum aktive/fratrådte medlemmer	15 856	14 628	14 442	13 904	13 123
Pensjonister					
Alder	1 310	1 207	1 015	942	845
AFP/tidlig pensjon	179	162	114	109	113
Ektefelle	174	170	142	142	136
Barn	23	23	15	17	21
Uføre	670	609	502	463	479
Sum pensjonister	2 356	2 171	1 788	1 673	1 594

Note 1.4 - Risikostyring

SKP har vedtatt retningslinjer for kapitalforvaltningen og en investeringsstrategi som gir regler for hvordan midlene skal forvaltes og hvilket risikonivå som er akseptabelt. Med risiko menes sannsynligheten for verdissingninger i pensjonskassens eiendeler. For å sikre høyest mulig avkastning i forhold til valgte risikonivå, er porteføljen bygget opp med følgende investeringsramme:

Aktivklasse	Vedtatt vektning	Faktisk vektning	Avvik
Aksjefond - nordiske aksjer	5,0 %	4,6 %	-0,4 %
Aksjefond - utenlandske aksjer	28,0 %	28,4 %	0,4 %
Eiendomsfond	10,0 %	9,7 %	-0,3 %
Obligasjonsfond - Nordiske obligasjoner	23,0 %	24,9 %	1,9 %
Obligasjonsfond - Utenlandske obligasjoner	30,0 %	27,1 %	-2,9 %
Pengemarkedsfond/bankinnskudd	4,0 %	4,9 %	0,9 %
Fordringer	0,0 %	0,5 %	0,5 %
Sum	100,0 %	100,0 %	

Oversikten framlegges månedlig for styret, og avvik pr 31.12. er vedtatt akseptable.

Vi har avtale med Grieg Investor AS om uavhengig overvåking og rapportering av kapitalforvaltningen iht kapitalforvaltningsforskriften. Kvartalsvis produseres en risikorapport iht Finansilsynets krav, som framlegges for styret.

Følgende typer av risiko finnes:

- Kredittrisiko

Defineres som usikkerheten hvorvidt en utsteder av et verdipapir ikke er i stand til å oppfylle sine forpliktelser.

Styret har i tråd med Kapitalforvaltningsforskriften satt grenser for høyeste enkeltengasjement mot en utsteder. Ved investeringer vurderes også forvalternes kredittvurderingssystem, slik at investeringenes risiko holdes innenfor fastsatte rammer.

SKPs andeler i obligasjonsfond gjennomlyses av Grieg Investor. Følgende tall er hentet fra Finanstilsynets regneark for beregning av solvenskapitaldekning:

Rating	2019		2018	
	Markedsverdi	Durasjon	Markedsverdi	Durasjon
AAA	153 685	4,38	96 288	5,69
AA	153 558	4,10	232 846	2,91
A	336 891	4,33	470 541	5,01
BBB	532 574	4,37	368 466	4,44
BB	12 342	2,79	8 592	3,05
B	1 445	2,10	1 629	10,64
Ikke ratet	940 546	3,29	504 921	3,48
Obligasjoner med fortrinnsrett AAA	133 760	5,65	286 379	5,34
Obligasjoner med fortrinnsrett AA	34 765	3,69	55 926	8,74

Vår bank, DNB, har kredittrating AA.

- Likviditetsrisiko

Defineres som risikoen for at det ikke er tilstrekkelige likvider til å dekke løpende driftskostnader uten at det oppstår vesentlige ekstra omkostninger i form av prisfall på eiendeler som må realiseres eller i form av ugunstige finansieringsvilkår.

Iht SKPs likviditetsstrategi skal vi ha likviditet (bankbeholdning + pengemarkedsfond) til å dekke 18 måneders utbetalinger. Det har ikke vært brudd på dette i 2019.

Innstående på bankkonto (se note 15) er 87,5 mill, som er nok til minst å dekke de neste tre måneders pensjonsutbetalinger iht strategien. En solid bankbeholdning og en likvid portefølje dekker krav om likviditetsreserve.

- Markedsrisiko og forenklet solvenskapitaldekning

Defineres som risikoen for tap pga endringer i markedsverdier på investeringene.

Regneark for beregning av forenklet solvenskapitaldekning viser følgende tall, der markedsrisiko utgjør den høyeste risikoen:

	2019	2018
A.1 Kapitalkrav for markedsrisiko	866 487	691 540
A.2 Kapitalkrav for livsforsikringsrisiko	282 865	231 632
A.4 Kapitalkrav for motpartsrisiko	23 510	5 756
A.5 Reduksjon A.1-A.4 pga korrelasjon	-189 284	-144 924
A.7 Kapitalkrav for operasjonell risiko	18 268	15 679
A.8 Justering for den tapsabsorberende evnen til utsatt skatt	-150 277	-119 952
A.9 Samlet solvenskapitalkrav	851 569	679 731
A.10 Ansvarlig kapital	1 516 005	1 089 593
A.11 Overskudd av ansvarlig kapital	664 436	409 862
A.12 Solvenskapitaldekning	178 %	160 %

Solvensmargin

	2019	2018
Solvensmarginkapital		
Kjernekapital - Balansepost 10	163 423	148 423
Ansvarlig kapital opptjent (i balansepost 11.2 - se note 16)	73 416	59 897
50 % av risikoutjevningfond	24 379	23 340
50 % av tilleggsavsetninger	95 125	78 272
Sum solvensmarginkapital	356 343	309 933
Aktuarberegnet minstekrav til solvensmargin	145 148	130 872
Solvensmarginkapital i % av minstekrav til solvensmargin	245,5 %	236,8 %

Note 1.5 - Fordeling kollektiv- og selskapsportefølje

Grunnlag for resultatføring av finansinntekter og forvaltningskostnader

Fordelingsnøkkelene er beregnet på bakgrunn av regnskapstall pr 1.1. Den endres i løpet av året ved innbetaling av egenkapital.

	2019	2018
Sum egenkapital og forsikringsforpliktelser pr 1.1. (balanse 10, 11 og 13)	4 060 666	3 925 137
<i>Kollektivporteføljen består av:</i>		
11.1 Risikoutjevningssfond pr 1.1.	46 681	45 560
13. Sum forsikringsforpliktelser pr 1.1.	3 780 790	3 665 758
Sum kollektivportefølje	3 827 471	3 711 318
<i>Selskapsporteføljen består av:</i>		
10. Ansvarlig kapital, pr 1.1. (innskutt kr 15 mill bet. i desember er ikke hensyntatt)	148 423	133 423
11.2 Ansvarlig kapital, opptjent pr 1.1.	79 249	80 395
15.1 Pensjonsforpliktelser o.l.	1 202	0
15.2.2 Forpliktelser ved utsatt skatt (kun tatt med i grunnlaget fra 2019)	4 321	0
Sum selskapsportefølje	233 195	213 818
Andel kollektivportefølje av sum egenkapital og forsikringsforpliktelser pr 31.12.	94,26 %	94,55 %
Andel selskapsportefølje pr 31.12.	5,74 %	5,45 %

Grunnlag for balanseføring av urealiserte verdier

Forsikringsvirksomhetslovens § 3-21: "Kursreguleringsfondet skal tilsvare summen av urealiserte gevinster på finansielle omløpsmidler som inngår i kollektivporteføljen". Verdiendringer i balansen fordeles derfor slik at de til sammen tilsvare kursreguleringsfondet. Regnestykket blir da:

Sum urealisert gevinst pr 31.12.	772 455	467 338
Kursreguleringsfond pr 31.12.	735 581	447 986
Kursreguleringsfond i % av urealisert gevinst (kollektivportefølje, balanse 6.4.1/2/4)	95,23 %	95,86 %
Andel selskapsportefølje (balanse 2.4.1/2/4)	4,77 %	4,14 %

Grunnlag for balanseføring andre poster

Forsikringsvirksomhetslovens § 3-11.2: "Eiendeler som motsvarer forsikringskapital knyttet til foretakets kontrakter med kontraktsfastsatte forpliktelser skal inngå i kollektivporteføljen". Regnestykket blir da:

Eiendeler pr 31.12.:	4 763 338	4 068 012
- Urealisert gevinst, fordelt etter egen sats	-772 455	-467 338
- Andre eiendeler, balansepost 4.4 - alt til selskapsporteføljen	-750	0
= Eiendeler som skal fordeles	3 990 133	3 600 674
Fors.forpliktelser - kursreg.fond + risikoutj.fond pr 31.12 (andel kollektivportefølje)	3 742 953	3 379 485
Netto fors.forpliktelser i % av eiendeler som skal fordeles (andel kollektivportefølje)	93,81 %	93,86 %
Andel selskapsportefølje	6,19 %	6,14 %

Note 2 - Forfalte premier

Pensjonskassens styre fastsetter årlig premiesats i pensjonsordningen etter anbefaling fra ansvarshavende aktuar.

	2019	2018
7,65 % årspremie (uendret fra 2018)	137 054	129 644
Tilskudd til ikke forsikringsbare ytelser	18 999	6 995
2 % medlemspremie	35 831	33 894
AFP for 65-66 åringer*	13 609	12 371
Reguleringspremie (inkl. fradrådte medl. m/rettighet fra Rogaland brann & redning IKS)	108 000	77 000
Rentegarantipremie	3 000	2 750
Frivillig premie	6	38
Sum forfalt premie - Resultatpost 1.1	316 500	262 693
Reassuranse/katastrofeforsikring - IBS Ltd. - Resultatpost 1.2	-78	-104

* SKP utbetaler også AFP for 62-64-åringer på vegne av kommunen, men dette er ikke en del av tjenestepensjonsordningen. Sandnes kommune sin refusjon av utbetalt AFP 62-64 kr 15 526 271,-/13 453 193,- påvirker ikke resultatet.

Note 3 - Renteinntekter og utbytte mv. på finansielle eiendeler

	2019	2018
Renteinntekter og utbytte		
Renter obligasjoner, obligasjonsfond og ansvarlige lån	27 419	32 639
Utbytte og rabatt forvaltningshonorar aksje-, eiendoms- og obligasjonsfond	27 269	22 132
Renter bankinnskudd plasseringskonto	164	630
Renter bankinnskudd drift, forvaltning og skattetrekk (resultatpost 2.2 og 4)	1 185	758
Sum renteinntekter og utbytte	56 037	56 158
Andel kollektivporteføljen - Resultatpost 2.2	52 819	53 099
Andel kollektivporteføljen - Resultatpost 4	68	41
Andel selskapsporteføljen - Resultatpost 12.2	3 150	3 018

Note 4 - Realisert gevinst og tap på investeringer

	2019			2018		
	Gevinst	Tap	Netto	Gevinst	Tap	Netto
Aksjefond	108 172	0	108 172	20 859	0	20 859
Eiendomsfond	0	0	0	7 238	0	7 238
Obligasjoner*	5 855	5 669	187	357	867	-510
Sum	114 028	5 669	108 359	28 454	867	27 587
Andel kollektivporteføljen - Resultatpost 2.5			102 136			26 084
Andel selskapsporteføljen - Resultatpost 12.5			6 223			1 503

* Alle enkeltobligasjoner ble solgt i mai 2019 og erstattet av andeler i obligasjonsfond.

Note 5 - Utbetalt pensjon

	2019	2018
Direkte utbetalte pensjoner		
Alderspensjon	64 935	58 512
AFP for 65-66-åringer*	14 779	13 285
Uførepensjon	21 971	21 107
Ektefellepensjon	5 301	5 082
Barnpensjon	458	518
Sum direkte utbetalte pensjoner	107 444	98 504
Utbetalt refusjon til andre pensjonskasser iht overføringsavtalen	10 011	8 936
Mottatt refusjon fra andre pensjonskasser iht overføringsavtalen	-26 790	-22 027
Netto utbetalte pensjoner - Resultatpost 5.1	90 665	85 413

*Utbetalt AFP 62-64 år kr 15 526 271,-/13 321 419,- påvirker ikke resultatet. Se også note 2.

Note 6 - Forvaltningskostnader

	2019	2018
Investeringsrådgiving og rapportering (Grieg fom mars 2018, Mercer før det)	1 283	620
Direkte innbetalte forvaltningsgebyr	690	802
Oppgjørsgеbyr og diverse kostnader	21	24
Sum forvaltningskostnader	1 994	1 446
Andel kollektivporteføljen - Resultatpost 9.1	1 880	1 367
Andel selskapsporteføljen - Resultatpost 14.1	115	79

Note 7 - Forsikringsrelaterte administrasjonskostnader

	2019	2018
Nærstående part: Sandnes Eiendomsselskap KF: Husleie	14	157
Nærstående part: Sandnes kommune: IKT/telefoni/porto	148	109
Nærstående part: Sandnes kommune: Lønn/HMS/kantine/resepsjon	2	122
Lønn, styrehonorar og andre personalkostn. 6 ansatte	6 100	6 085
Revisjonskostnader - lovpålagt revisjon	125	119
Revisjonskostnader - annen bistand fra revisor	6	0
Aktuarkostnader	722	705
Andre administrasjonskostnader	3 095	1 898
Sum adm.kostnader - Resultatpost 9.2 (100 % til kollektivporteføljen)	10 211	9 195

Note 8 - Lønn til daglig leder og styremedlemmer

Ytelser til daglig leder - I resultatpost 9.2

Terje Frafjord	1 123
----------------	-------

Ytelser til styremedlemmer - I resultatpost 9.2

Styreleder Arne Oftedal (herunder kr 14' i tapt arbeidsfortjeneste)	89
Nestleder Kate Helen Seldal	55
Styremedlem Wenche Pedersen	45
Styremedlem Thor Magne Seland	45
Styremedlem Heidi Bjerga	45
Styremedlem Karen Margrethe Mjelde	45
Vararepresentant Signe Elin Joachimsen	2

Det er ikke gitt lån, forskuddsbetalinger eller sikkerhetsstillelser til daglig leder og styremedlemmer.

Note 9 - Skatt

Fra og med 2018 kom nye skatteregler som innebærer at resultat teknisk regnskap som hovedregel tilsvarer skattepliktig inntekt. Dette fører til skattepliktig inntekt som beskattes med 25 % (ingen permanente forskjeller mv.). Som overgangsregel vil alle midlertidige forskjeller per 31.12.17 nettoføres mot underskudd til fremføring, og nettoen overføres til gevinst- og tapskonto som inntektsføres med 20 % årlig (av saldo). Utgående balanse vil da være grunnlag for avsetning til utsatt skatt.

Også inngående balanse på risikoutjevningfondet vil være skattepliktig ved opphør av virksomheten. Da det ikke foreligger planer om opphør av virksomheten, anses nåverdien av utsatt skatt av risikoutjevningfondet å være uvesentlig, og det er således ikke avsatt for utsatt skatt på dette.

	2019	2018
Beregning av utsatt skatt		
Gevinst- og tapskonto pr 1.1.	17 286	21 607
Inntektsført 20 % i år	3 457	4 321
Gevinst- og tapskonto pr 31.12. Grunnlag for utsatt skatt	13 829	17 286
Utsatt skatt, 25 %	3 457	4 321
Bokført utsatt skatt pr 1.1.	4 321	0
Bokført endring i utsatt skatt i år	-864	4 321
Beregning av inntektsskatt		
1: Resultat av teknisk regnskap (post 11)	6 951	5 619
Resultat ikke-teknisk regnskap (post 15)	26 519	-2 760
Verdiendringer, post 12.4. (ikke fradragsberettiget)	-17 522	7 145
Pensjonskostnad iht IAS 19 (ikke fradragsberettiget)	0	400
Andre ikke fradragsberettigede kostnader	259	188
Salgsgevinst/utbytte aksjefond m.m. (kun skattepliktig med 3 %)	-6 443	-1 899
Diff. regnskapsmessig og skattemessig verdi utbytte eiendomsfond	-261	-262
2: Skattepliktig resultat av ikke-teknisk regnskap	2 552	2 813
3: Inntektsført 20 % av gevinst- og tapskonto (midlertidige forskjeller)	3 457	4 321
Grunnlag for beregning av inntektsskatt (1+2+3)	12 961	12 753
Beregnet inntektsskatt (25 %)	3 240	3 188
Sum beregnet skatt i år (endring utsatt skatt + bokført inntektsskatt)	2 376	7 571
For mye (-)/for lite (+) avsatt periodeskatt tidligere år	-72	0
Skattekostnad - Resultatpost 17	2 304	7 571
Beregning av formuesskatt		
Eiendeler iht balansen	4 763 338	4 068 012
Korrigerte verdier eiendomsfond iht ligningsoppgaver	-119 080	-92 981
Gjeld (ikke inkludert skyldig inntekts-, formues- og utsatt skatt)	-4 482 685	-3 840 340
Grunnlag for beregning av formuesskatt*	161 572	134 691
Beregnet formuesskatt (0,15 %)	242	202
Bokført formuesskatt - Balansepost 15.3*	242	200
For mye (-)/for lite (+) avsatt formuesskatt tidligere år	2	-29
Formuesskatt i resultatregnskapet - Inngår i resultatpost 14.2	244	171

Tall for 2018 er iht ligningsdata mottatt høsten 2019, og har små differanser ift skattenoten fra i fjor.

Note 10 - Aksjer og andeler (aksje- og eiendomsfond)

	Bokført verdi	Herav urealisert	Avkastning i år	Avkastning i år i %
Aksjefond - Nordiske aksjer				
Alfred Berg Gambak	78 482	33 029	16 630	26,31 %
Danske Inv. Norske Aksjer Inst. II	72 081	32 889	8 838	13,93 %
Nordea Norge Verdi	67 602	28 477	10 160	17,51 %
Sum aksjefond - Nordiske aksjer	218 166	94 396	35 628	19,29 %
Aksjefond - Internasjonale aksjer (* = valutasikret)				
AKO Global Long Only	79 801	19 801	19 801	33,84 %
Baillie Gifford*	313 327	119 533	83 882	32,91 %
Holberg Rurik	41 074	312	3 851	10,22 %
KLP Aksjeglobal indeks II	312 264	162 048	70 117	28,10 %
Nordea Stabile Aksjer Global Etisk	154 258	77 543	30 774	24,61 %
Quoniam MinRisk*	163 057	27 524	26 212	19,02 %
Skagen Global C	287 755	149 609	73 586	33,23 %
Sum aksjefond - Internasjonale aksjer	1 351 535	556 370	308 223	28,42 %
Sum aksjefond	1 569 700	650 766	343 851	27,09 %
Eiendomsfond				
Aberdeen Eiendomsfond Norge I IS/AS	143 484	17 950	10 742	13,93 %
DNB Scandinavian PropFund 4 KS og IS/AS	121 427	14 114	4 306	3,56 %
Storebrand Eiendomsfond Norge KS	126 771	4 825	8 330	6,76 %
Union Core Real Estate Fund IS/AS	70 536	3 228	0	7,96 %
Sum eiendomsfond	462 217	40 117	23 379	6,56 %
Sum aksje- og eiendomsfond	2 031 918	690 882		
Andel kollektivporteføljen - Balansepost 6.4.1	1 915 864			
Andel selskapsporteføljen - Balansepost 2.4.1	116 054			

Aksjerisiko inkludert alternative investeringer sikres ved at man foretar diversifiserte investeringer både mht regioneksponering og sektoreksponering. Aksjeporteføljen består kun av aksjefond, som samlet sett gir en god global diversifisering. Fondene består i hovedsak av børsnoterte aksjer.

Utbredelsen av coronaviruset kombinert med oljepriskrig har medført et betydelig fall i aksjemarkedet per medio mars 2020. Dette påvirker først og fremst verdsettelsen av pensjonskassens aksjefond, men kan på sikt også få betydning for våre eiendomsfond. Hvor stor finansiell betydning dette vil få er ikke mulig å anslå basert på den informasjonen som foreligger per medio mars 2020.

Note 11 - Rentebærende verdipapirer

	Bokført verdi	Herav urealisert	Avkastning i år	Avkastning i år i %
Obligasjonsfond - Nordiske obligasjoner				
Alfred Berg Nordic IG INST	138 546	3 761	1 738	4,19 %
Alfred Berg Obligasjon	161 617	-1 509	3 126	1,57 %
DnB Kredittobligasjon	269 355	-410	4 682	2,40 %
DnB Nordic Investment Grade	242 724	4 326	0	4,87 %
DnB Obligasjon (III)	269 601	-121	4 621	2,53 %
Nordea FRN Kreditt	104 654	-86	2 473	3,40 %
Enkeltobligasjoner (solgt i mai 2019)	0	0	12 300	3,84 %
Sum obligasjonsfond - Nordiske obligasjoner	1 186 497	5 962	16 641	3,45 %
Obligasjonsfond - Internasjonale obligasjoner				
DnB Global Credit	129 209	6 501	208	8,96 %
Nordea1 - European Covered Bond NOK	152 519	2 519	80	3,36 %
Payden Global Bond Fund NOK	254 816	14 658	128	6,76 %
Payden Global Short Bond Fund NOK	100 382	382	0	3,03 %
Mercer Short Duration Global Fund 2 - Pimco	347 575	21 590	240	3,21 %
Mercer Short Duration Global Fund 1 - Robeco	305 516	30 129	60	5,47 %
Sum obligasjonsfond - Internasjonale obligasjoner	1 290 016	75 779	717	5,03 %
Sum obligasjonsfond	2 476 514	81 741	17 358	4,15 %
Pengemarkedsfond				
Nordea Kort Obligasjon III	144 507	-168	2 685	2,10 %
Sum obligasjons- og pengemarkedsfond	2 621 021	81 573		
Andel kollektivporteføljen - Balansepost 6.4.2	2 459 814			
Andel selskapsporteføljen - Balansepost 2.4.2	161 207			

Note 12 - Urealiserte gevinster og kursreguleringsfond

	2019			2018		
	Ansk.kost	Virkelig verdi	Urealisert gevinst	Ansk.kost	Virkelig verdi	Urealisert gevinst
Aksjefond	918 935	1 569 700	650 766	940 056	1 359 454	419 398
Obligasjonsfond	2 539 448	2 621 021	81 573	2 219 363	2 234 105	14 742
Eiendomsfond	422 101	462 217	40 117	368 611	401 808	33 197
Sum	3 880 483	4 652 939	772 455	3 528 030	3 995 368	467 338
Andel kollektivporteføljen (kursreg.fond) - Balansepost 13.			735 581			447 986
Andel selskapsporteføljen - Inngår i balansepost 11.2			36 874			19 352
Endring urealisert gevinst*			305 117			-131 171
Herav endring i kursreguleringsfond - Res. 2.4/6.3			287 595			-124 025
Herav verdiendringer selskapsportefølje - Res. 12.4			17 522			-7 145

* Reell verdiendring uten hensyn til salg er kr 413 476' og kr -103 584'

Note 13 - Kategorisering av finansielle instrumenter målt til virkelig verdi

	Nivå 1 Børsnoterte priser	Nivå 2 Observerbar input	Nivå 3 Ikke obser- verbar input
Obligasjoner		0	
Obligasjonsfond		2 621 021	
Aksjefond (består kun av børsnoterte aksjer)	1 569 700		
Eiendomsfond		462 217	

Nivå 1: Noterte priser i aktive markeder for identiske eiendeler eller forpliktelser.

Nivå 2: Andre data enn noterte priser som inngår i nivå 1, som er direkte eller indirekte avledet av priser.

Nivå 3: Verdier som ikke eller i liten grad bygger på observerbare markedsdata.

Aksjefond som består av børsnoterte aksjer plasseres i nivå 1. I samarbeid med obligasjonsforvalter er statsobligasjoner plassert i nivå 1, mens andre obligasjoner og obligasjonsfond er i nivå 2. Eiendomsfond verdsettes på bakgrunn av lett tilgjengelige markedsdata, som hører inn under nivå 2.

Note 14 - Utlån og fordringer - Virkelig verdi

	2019	2018
Bankkonto plassering	0	10 142
Fakturert ikke forfalt premie	18 205	-9 813
Fordringer - mellomværende mot forvalter	3 940	3 853
Fordringer - andre	14	14
Sum andre fordringer	22 158	4 196
Andel kollektivporteføljen - Balansepost 6.4.3	20 785	3 938
Andel selskapsporteføljen - Bankkonto plassering - Balansepost 2.4.3	0	623
Andel selskapsporteføljen - Fordringer - Balansepost 3.2	1 373	-365

Note 15 - Andre finansielle eiendeler/kasse, bank

	2019	2018
Bankkonto drift	84 250	54 004
Bankkonto forvalter	284	11 702
Bankkonto skattetrekk	2 957	2 741
Sum bankinnskudd ekskl. bankkonto plassering	87 491	68 448
Andel kollektivporteføljen - Balansepost 6.4.5	82 071	64 243
Andel selskapsporteføljen - Balansepost 4.2	5 420	4 205
<i>Sum bankinnskudd inkl. bankkonto plassering og påløpte renter iht note 14</i>	<i>87 491</i>	<i>78 590</i>

Fra og med november 2019 har pensjonskassen byttet bankforbindelse fra Sparebank1 SR-bank til DNB.

Note 16 - Egenkapital

	2019	2018
Innskutt egenkapital		
Inngående balanse	148 423	133 423
Årets egenkapitalinnskudd (planlagt ovf. 15 mill de neste 4 år iht økonomiplan)	15 000	15 000
Sum innskutt egenkapital - Balansepost 10	163 423	148 423
Risikoutjevningfond		
Inngående balanse	46 681	45 560
Tilført fra renteresultat	2 077	1 121
Tilført fra risikoresultat	0	0
Sum risikoutjevningfond - Balansepost 11.1	48 758	46 681
Ansvarlig kapital - Optjent		
Inngående balanse	59 897	53 898
Rentegarantipremie + adm.resultat (fra teknisk regnskap)	4 874	4 498
Resultat ikke-teknisk (unntatt R 12.4 verdiendringer, som er med i posten under)	8 997	4 386
Skattekostnader	-2 304	-7 571
Endring aktuarielt tap OCI - resultatpost 19.1.2	1 952	4 687
Sum ansvarlig kapital - Optjent	73 416	59 897
Urealisert gevinst finansielle eiendeler i selskapsporteføljen		
Inngående balanse	19 352	26 497
Selskapsandelen av årets endring urealisert gevinst/tap - Res. 12.4	17 522	-7 145
Sum urealisert gevinst finansielle eiendeler i selskapsporteføljen	36 874	19 352
Sum annen opptjent egenkapital - Balansepost 11.2	110 290	79 249

Note 17 - Forsikringsmessige forpliktelser

	Resultat		Balanse	
	2019	2018	2019	2018
Ordinær premiereserve				
Inngående balanse			2 769 686	2 558 164
Avsetning - Ordinært - Resultatpost 6.1.1	258 035	211 522		
Fra risikoresultat - Resultatpost 8.2	0	0	258 035	211 522
Sum ordinær premiereserve			3 027 721	2 769 686
Administrasjonsreserve				
Inngående balanse			79 213	68 303
Avsetning - Ordinært - Resultatpost 6.1.1	11 619	10 910		
Overført fra andre - Resultatpost 6.1/1.3	0	0	11 619	10 910
Sum administrasjonsreserve			90 832	79 213
Annen IBNR-avsetning				
Inngående balanse			45 000	45 000
Avsetning - Ordinært - Resultatpost 6.1.1	0	0		
Sum annen IBNR-avsetning			45 000	45 000
Sum premiereserve mv. - Balansepost 13.1			3 163 553	2 893 899
Tilleggsavsetninger				
Inngående balanse			156 545	156 545
Fra avkastningsresultat - Resultatpost 6.2	33 706	0	33 706	0
Sum tilleggsavsetninger - Balansepost 13.2			190 250	156 545

Kursreguleringsfond (se også note 12)

Inngående balanse			447 986	572 012
Overført til - Resultatpost 6.3	287 595	0		
Overført fra - Resultatpost 6.3	0	-124 025	287 595	-124 025
Sum kursreguleringsfond - Balansepost 13.3			735 581	447 986

Premiefond

Inngående balanse			282 361	265 735
Garantert rente - Resultatpost 6.4 (2 % i år)	5 643	5 299		
Bruk av premiefond (For 2016 er beløpet kr -30")	-348	-14 295		
Renteresultat, meravkastning - I resultatpost 8.1	6 913	1 219		
Renteresultat, disponert - I resultatpost 8.1	33 706	3 822		
Fra risikoresultat - I Resultatpost 8.2	12 117	7 448		
Avsatt til premiefond - ekstraordinært		13 132	58 031	16 625
Sum premiefond - Balansepost 13.5			340 392	282 361
Premiefond i % av årlig premie iht resultatpost 1.1			107,5 %	107,5 %

Note 18 - Andre forpliktelser/påløpte kostnader

	2019	2018
Andre forpliktelser		
Skattetrekk	2 944	2 736
Arbeidsgiveravgift og finansskatt	201	195
Kortsiktig gjeld - leverandørgjeld mm.	469	448
Sum andre forpliktelser - Balansepost 16.3	3 613	3 379
Påløpte kostnader		
Feriepenger	452	434
Arbeidsgiveravgift feriepenger/finansskatt	86	83
Sum påløpte kostnader - Balansepost 17	538	517

Note 19 - Resultatanalyse teknisk regnskap

	2019	2018
Resultatelementer		
Realisert renteresultat*	76 402	6 162
Risikoresultat	12 117	7 448
Administrasjonsresultat	1 874	1 748
Sum resultatelementer	90 393	15 358
Rentegarantipremie - Inngår i resultatpost 1.1	3 000	2 750
Resultat før årsoppgjørdisposisjoner	93 393	18 108

* Resultatpost 2 minus avsetning til kursreguleringsfond og pliktig rente premiereserve/premiefond kr 78 553' og kr 73 022'.

Disponering av overskudd

Renteresultat til tilleggsavsetninger - Resultatpost 6.2	33 706	0
Renteresultat til risikoutjevningfond - I resultatpost 11	2 077	1 121
Renteresultat meravkastning til premiefond - Resultatpost 8.1	6 913	1 219
Renteresultat til premiefond - Resultatpost 8.1	33 706	3 822
Risikoresultat til premiefond - I resultatpost 8.2	12 117	7 448
Administrasjonsresultat til annen opptjent egenkapital - I resultatpost 11	1 874	1 748
Rentegarantipremie til annen opptjent egenkapital - I resultatpost 11	3 000	2 750
Sum disponering av overskudd	93 393	18 108

Realisert renteresultat

Finansinntekter - Resultatpost 2	442 551	-44 842
Pliktig rente premiereserve og premiefond	-78 553	-73 022
Renteresultat	363 997	-117 864
Til kursreguleringsfond	-287 595	124 025
Sum realisert renteresultat	76 402	6 162

Risikoresultat

Risikoresultat død	64	-2 254
Risikoresultat opplevelse	7 522	7 623
Risikoresultat uførhet	4 609	2 184
Reassuranseresultat	-78	-104
Sum risikoresultat	12 117	7 448

Administrasjonsresultat

Samlet premie til administrasjon	23 606	21 495
Herav til administrasjonsreserve	-9 643	-9 185
Årets faktiske omkostninger - Resultatpost 9	-12 090	-10 562
Sum administrasjonsresultat	1 874	1 748

Note 20 - Totalresultat overført til egenkapital

	2019	2018
Resultat av teknisk regnskap: Administrasjonsresultat	1 874	1 748
Resultat av teknisk regnskap: Rentegarantipremie	3 000	2 750
Resultat av teknisk regnskap: Avsatt til risikoutjevningfond	2 077	1 121
Resultat ikke-teknisk regnskap - Resultatpost 15	26 519	-2 760
Skattekostnader - Resultatpost 17	-2 304	-7 571
Aktuarielt tap/gev. - Resultatpost 19.1.2	1 952	4 687
Totalresultat - Resultatpost 20	33 118	-26

Note 21 - Kapitalavkastning

	2019	2018	2017	2016	2015
Bokført totalavkastning kollektiv (Dietz)	4,51 %	2,46 %	2,82 %	6,83 %	2,97 %
Verdijustert totalavkastning kollektiv (Dietz)	11,36 %	-1,11 %	9,16 %	5,05 %	3,96 %
Bokført totalavkastning selskap (Hardy)	4,47 %	2,34 %	2,73 %	6,57 %	2,77 %
Verdijustert totalavkastning selskap (Hardy)	11,29 %	-1,19 %	9,05 %	5,33 %	3,72 %
Avkastning underporteføljer:					
Aksjefond - Nordiske aksjer	19,29 %	-3,69 %	16,78 %	17,94 %	10,35 %
Aksjefond - Ikke-nordiske aksjer	28,42 %	-6,72 %	19,67 %	5,09 %	9,30 %
Eiendomsfond	6,56 %	6,30 %	8,46 %	7,48 %	7,45 %
Obligasjoner/obligasjonsfond	4,15 %	0,80 %	1,31 %	2,59 %	0,68 %

Note 22 - Pensjonsforpliktelser egne ansatte

	2019	2018
Brutto påløpt pensjonsforpliktelse	10 813	10 413
- Pensjonsmidler	-11 470	-10 125
+ Arbeidsgiveravgift	-93	41
= Balanseført netto forpliktelse - Balansepost 15.1	-750	328

Endring årets balanseførte forpliktelse	-1 078	-5 160
Herav endring aktuarielt tap/gevinst OCI, jf. resultatpost 19.3	-1 952	-4 687
Herav inntektsført(-)/kostnadsført(+) i resultatpost 9.2	0	400

Medlemsstatus

	01.01.2020	01.01.2019
Antall aktive/fratrådte/pensjonister	6/2/2	6/2/2
Gjennomsnittlig pensjonsgrunnlag, aktive (tall i hele kr)	678 150	650 531
Gjennomsnittsalder, aktive	48,53	47,53
Gjennomsnittlig tjenestetid, aktive	10,93	9,93
Forventet gjenstående tjenestetid, aktive	10,45	10,83

Forutsetninger 1.1.2020

Diskonteringsrente: 2,3 %, lønnsvekst: 2,25 %, G-regulering: 2 %, pensjonsregulering: 1,24% , forventet avkastning: 2,3 %.

Oppstilling av endringer i egenkapital

	Innskutt egenkapital	Risiko-utjevning-fond	Annen opptjent egenkap.	Ureal. gev. fin. eiend. selskapsp.	Sum egenkapital
Egenkapital 1.1.2019	148 423	46 681	59 897	19 352	274 352
Innskutt i 2019	15 000				15 000
Årets resultatavsetninger iht note 20		2 077	13 519	17 522	33 118
Egenkapital 31.12.2019	163 423	48 758	73 416	36 874	322 471

Kontantstrømoppstilling

	2019	2018
Kontantstrømmer fra operasjonelle aktiviteter		
Innbetalt premie og AFP	303 688	295 817
Utbetalte pensjoner inkl AFP	-122 744	-111 778
Utbetalte refusjoner iht overføringsavtalen	-10 011	-8 936
Innbetalte refusjoner iht overføringsavtalen	26 867	22 066
Utbetalinger til andre leverandører av varer og tjenester	-6 810	-5 276
Utbetalinger til ansatte, arbeidsgiveravgift mv.	-5 791	-5 317
Utbetaling av skatter	-3 380	-171
Netto kontantstrømmer fra operasjonelle aktiviteter	181 819	186 405
Kontantstrømmer fra finansielle eiendeler		
Kjøp andeler i aksjefond	-60 000	8 282
Salg andeler i aksjefond	190 000	-18 282
Kjøp andeler i eiendomsfond	-42 987	-91 791
Salg andeler i eiendomsfond	0	89 198
Kjøp andeler i obligasjons- og pengemarkedsfond	-1 332 616	-250 264
Salg andeler i obligasjons- og pengemarkedsfond	170 006	10 000
Kjøp obligasjoner	-115 688	-140 960
Salg obligasjoner	979 309	87 568
Avdrag obligasjoner	0	39 000
Kupong obligasjoner	7 720	18 537
Utbytte	14 988	10 012
Innbetaling av renter	1 349	1 388
Netto kontantstrøm fra finansielle eiendeler	-187 918	-237 311
Kontantstrømmer fra finansieringsaktiviteter		
Innbetalt egenkapital	15 000	15 000
Netto kontantstrøm fra finansieringsaktiviteter	15 000	15 000
Sum kontantstrøm (= netto endring bank)	8 902	-35 907
Beholdning bankkontoer pr 1.1.	78 590	114 496
Beholdning bankkontoer pr 31.12. (se også note 15)	87 491	78 590
Differanse - Endring bank	8 902	-35 907

Kontantstrømoppstillingen utarbeides etter den direkte metoden. Bankkontoer som omfattes av oppstillingen er driftskonto, plasseringskonto, forvaltningskonto og skattetrekkkonto.

PENNEO

Signaturene i dette dokumentet er juridisk bindende. Dokument signert med "Penneo™ - sikker digital signatur".
De signerende parter sin identitet er registrert, og er listet nedenfor.

"Med min signatur bekrefter jeg alle datoer og innholdet i dette dokument."

Arne Oftedal

Styreleder

Serienummer: 9578-5995-4-266087

IP: 148.123.xxx.xxx

2020-03-26 11:57:25Z

Terje Frafjord

Daglig leder

Serienummer: 9578-5993-4-2501628

IP: 91.247.xxx.xxx

2020-03-26 12:13:28Z

Kjell Ove Karlsson

Styremedlem

Serienummer: 9578-5999-4-1498779

IP: 91.247.xxx.xxx

2020-03-26 13:26:59Z

Heidi Bjerga

Styremedlem

Serienummer: 9578-5993-4-3109614

IP: 92.221.xxx.xxx

2020-03-26 13:46:11Z

Ole Jacob Olsnes

Styremedlem

Serienummer: 9578-5993-4-3395740

IP: 185.73.xxx.xxx

2020-03-27 07:52:50Z

Wenche Pedersen

Styremedlem

Serienummer: 9578-5999-4-2002368

IP: 85.164.xxx.xxx

2020-03-27 09:09:54Z

Elisabeth Stene

Styremedlem

Serienummer: 9578-5999-4-901653

IP: 92.221.xxx.xxx

2020-03-27 12:01:19Z

Penneo Dokumentnøkkel: 6XEWX-3ZLMT-P82EQ-ZXET7-A5TEP-N7NUD

Dokumentet er signert digitalt, med **Penneo.com**. Alle digitale signatur-data i dokumentet er sikret og validert av den datamaskin-utregnede hash-verdien av det opprinnelige dokument. Dokumentet er låst og tids-stemplet med et sertifikat fra en betrodd tredjepart. All kryptografisk bevis er integrert i denne PDF, for fremtidig validering (hvis nødvendig).

Hvordan bekrefter at dette dokumentet er originalen?

Dokumentet er beskyttet av ett Adobe CDS sertifikat. Når du åpner dokumentet i

Adobe Reader, skal du kunne se at dokumentet er sertifisert av **Penneo e-signature service** <penneo@penneo.com>. Dette garanterer at innholdet i dokumentet ikke har blitt endret.

Det er lett å kontrollere de kryptografiske beviser som er lokalisert inne i dokumentet, med Penneo validator - <https://penneo.com/validate>

Begrepsforklaring

AFP

Avtalefestet pensjon. En ordning som gir de mellom 62 og 67 år anledning til å førtidspensjonere seg under gitte forutsetninger.

AFP-kostnader - netto

Sandnes kommunes utbetalinger til AFP-pensjonister. Beløpet er mindre enn SKPs totale AFP-utbetalinger pga refusjonsordningen, der innkommende refusjon er høyere enn utgående.

Alderspensjon

Pensjon som utbetales fra en avtalt alder. Utbetalingen kan komme fra folketrygden, tjenstepensjonsordning og/eller egen pensjonsordning.

Avkastning - bokført

Avkastning basert på innbetalte renteinntekter, innbetalt utbytte fra eiendomsfond og realisert avkastning ved salg av andeler i aksje- og rentefond.

Avkastning - verdijustert

Avkastning knyttet til økte markedsverdier på våre eiendeler. Disse verdiene er ikke realiserte. Verdien måles i form av børsv verdier eller andre markedsverdier per kvartalsslutt.

Avkastningsberegning – Dietz

Iht forskrift skal kapitalavkastning beregnes månedlig etter såkalt «Modifisert Dietz», der avkastning beregnes med en prosentsats for hver måned, og månedene samlet utgjør årets avkastning. Denne metoden passer når man får tilført mye eller ujevn kapital i løpet av året. Tilført kapital = innbetalinger som ikke gjelder avkastning, f.eks. pensjonspremie og egenkapital.

Avkastningsberegning - Hardy

Avkastning i prosent av (forvaltningskapital 1.1. + (årets kapitaltilførsel/2)). Denne metoden passer når man får tilført lite eller jevn kapital i løpet av året.

Driftskostnader

Kostnader knyttet til drift av pensjonskassen.

Gjennomsnittlig beregningsrente

Pensjonskassen er forpliktet til å sikre en avkastning på premiereserven minst tilsvarende grunnlagsrenten. Ved beregning av premiereserven er det derfor lagt til grunn en grunnlagsrente for opptjening før 31.12.2011 på 3,0% og for ny opptjening og regulering av opptjente rettigheter etter 1.1.2012 er grunnlagsrenten 2,0%. Dette gir en gjennomsnittlig beregningsrente på 2,36% pr. 31.12.2019.

Gjennomsnittlig durasjon på forpliktelser

Aktuarberegnet gjennomsnittlig estimert løpetid på alle pensjonsforpliktelser.

Ikke forsikringsbare ytelser (IFY)

De ytelsene som ikke finansieres gjennom pensjonskassens ordinære årspremie. Pensjonskassen skal ikke bære risikoen for disse ytelsene, og de blir derfor avregnet i forbindelse med det årlige forsikringstekniske oppgjøret.

Indeks

Alle våre porteføljer måles mot en referanseindeks som består av en slags gjennomsnittlig avkastning av tilsvarende eiendeler med tilnærmet samme type risiko.

Kollektivportefølje

Medlemmenes relative «eierandel» av pensjonskassens midler. I resultatregnskapet presentert som «Teknisk regnskap». Se også forklaring til «selskapsportefølje».

Kursreguleringsfond

Inngår i bufferkapitalen som påvirker solvenskapitaldekningen. Består av urealiserte gevinster på eiendeler i porteføljen. Absorberer tap ubegrenset.

Medlemmer - aktive

Ansatte i Sandnes kommune som er tilsluttet SKP.

Medlemmer - fratrådte

Tidligere ansatte i Sandnes kommune som var tilsluttet SKP.

Netto pensjonskostnader

SKP sine kostnader relatert til pensjonsutbetalinger justert for inngående og utgående refusjoner

Pensjonister

Mottakere av en ytelse fra SKP.

Premie - medlemspremie

2 % som trekkes av lønnsinntaker for å bidra til å finansiere pensjonsforpliktelsen.

Premie - normalpremie

Variierende sats (8-10 %) som beregnes av aktuar. Arbeidsgiver (Sandnes kommune) sitt bidrag til å finansiere pensjonsforpliktelsen.

Premie - reguleringspremie

Dekkes av arbeidsgiver (Sandnes kommune), og gjelder årets økning i grunnbeløpet og lønnsvekst.

Premiefond

Fond som sponsor (Sandnes kommune) disponerer. Dette fondet består av disponert overskudd basert på positivt avkastningsresultat. Sandnes kommune kan benytte det til å finansiere premieinnbetalingene.

Premieinntekter

Inntekter relatert til premie innbetalt fra Sandnes kommune. Det er flere premiesatser som beregnes av vår aktuar, og som SKP fakturerer Sandnes kommune for å dekke årets endring i fremtidig pensjonsforpliktelse.

Premiereserve

Den (aktuar)beregnete størrelsen på pensjonskassen sin pensjonsforpliktelse.

Refusjoner

Oppgjør mellom pensjonskassene. En ytelse betales ut av den siste pensjonsordningen medlemmet var ansatt i. Dersom du tidligere har vært tilknyttet en annen pensjonsordning, administrerer siste ordning dette. I etterkant gjør pensjonskassene opp seg imellom dersom man har en fordring (tidligere opptjening i annen pensjonsordning) eller en forpliktelse (tidligere opptjening i SKP).

Rentegarantipremie

Rentegarantipremie er den pris pensjonskassen skal ta av kundene for å garantere en avkastning på pensjonsmidlene minst lik grunnlagsrenten for avtalen. Prisen avhenger av markedsrentenivå og av bufferkapitalsituasjonen.

Risikoresultat

Summen av alle forutsetninger som er lagt til grunn for utvikling i medlemsbestanden knyttet til innmelding, utmelding, død, uførhet, kjønns sammensetning etc. sett i forhold til den faktiske utviklingen i et kalenderår. Dersom man har forutsett en mer negativ utvikling enn det som faktisk har inntruffet, blir risikoresultatet positivt, og vice versa.

Risikoutjevningfond

Fond som benyttes til å dekke inn negativt risikoresultat.

Selskapsportefølje

Sandnes kommune sin relative «eierandel» av pensjonskassens midler. I resultatregnskapet presentert som «Ikke-teknisk regnskap». Se også forklaring til «kollektivportefølje».

Solvenskapitaldekning

Dette er knyttet til Solvens II-regelverket som alle pensjonskasser måtte forholde seg til fra 01.01.2019. Solvenskapitaldekningen (SKD) er et uttrykk for vår mye bufferkapital en pensjonskasse har ift risikoen i eiendelene. Kravet er på minimum 100%. SKD er en brøk hvor telleren består av bufferkapitalen og nevneren består av den kvantifiserte risikoen i eiendelene.

Tilleggsavsetninger

Inngår i bufferkapitalen som påvirker solvenskapitaldekningen. Kan absorbere tap inntil ett års garantert rente.

Uførepensjon

Pensjon som utbetales ved uførhet. Utbetalingen kan komme fra folketrygden (uføretrygd), tjenestepensjonsordningen og/eller uføreforsikring.

Uavhengig revisors beretning

Til styret i Sandnes Kommunale Pensjonskasse

Uttalelse om revisjonen av årsregnskapet

Konklusjon

Vi har revidert årsregnskapet til Sandnes Kommunale Pensjonskasse.

<p>Årsregnskapet består av:</p> <ul style="list-style-type: none">• Balanse per 31. desember 2019• Resultatregnskap for 2019• Oppstilling over endringer i egenkapital• Kontantstrømoppstilling for regnskapsåret avsluttet per 31. desember 2019• Noter til årsregnskapet, herunder et sammendrag av viktige regnskapsprinsipper.	<p>Etter vår mening:</p> <p>Er årsregnskapet avgitt i samsvar med lov og forskrifter og gir et rettviseende bilde av selskapets finansielle stilling per 31. desember 2019, og av dets resultater og kontantstrømmer for regnskapsåret avsluttet per denne datoen i samsvar med regnskapslovens regler, forskrift om årsregnskap for pensjonsforetak og god regnskapsskikk i Norge.</p>
--	---

Grunnlag for konklusjonen

Vi har gjennomført revisjonen i samsvar med lov, forskrift og god revisjonsskikk i Norge, herunder de internasjonale revisjonsstandardene International Standards on Auditing (ISA-ene). Våre oppgaver og plikter i henhold til disse standardene er beskrevet i Revisors oppgaver og plikter ved revisjon av årsregnskapet. Vi er uavhengige av selskapet slik det kreves i lov og forskrift, og har overholdt våre øvrige etiske forpliktelser i samsvar med disse kravene. Etter vår oppfatning er innhentet revisjonsbevis tilstrekkelig og hensiktsmessig som grunnlag for vår konklusjon.

Annen informasjon

Ledelsen er ansvarlig for annen informasjon. Annen informasjon består av årsberetningen og annen informasjon i årsrapporten, men inkluderer ikke årsregnskapet og revisjonsberetningen

Vår uttalelse om revisjonen av årsregnskapet dekker ikke annen informasjon, og vi attesterer ikke den andre informasjonen.

I forbindelse med revisjonen av årsregnskapet er det vår oppgave å lese annen informasjon identifisert ovenfor med det formål å vurdere hvorvidt det foreligger vesentlig inkonsistens mellom annen informasjon og årsregnskapet, kunnskap vi har opparbeidet oss under revisjonen, eller hvorvidt den tilsynelatende inneholder vesentlig feilinformasjon.

Dersom vi, på bakgrunn av arbeidet vi har utført, konkluderer med at disse andre opplysningene inneholder vesentlig feilinformasjon, er vi pålagt å uttale oss om dette. Vi har ingenting å rapportere i så henseende.

Styret og daglig leders ansvar for årsregnskapet

Styret og daglig leder (ledelsen) er ansvarlig for å utarbeide årsregnskapet i samsvar med lov og forskrifter, herunder for at det gir et rettviseende bilde i samsvar med regnskapslovens regler og god regnskapskikk i Norge og forskrift om årsregnskap for pensjonsforetak. Ledelsen er også ansvarlig for slik intern kontroll som den finner nødvendig for å kunne utarbeide et årsregnskap som ikke inneholder vesentlig feilinformasjon, verken som følge av misligheter eller utilsiktede feil.

Ved utarbeidelsen av årsregnskapet må ledelsen ta standpunkt til selskapets evne til fortsatt drift og opplyse om forhold av betydning for fortsatt drift. Forutsetningen om fortsatt drift skal legges til grunn for årsregnskapet så lenge det ikke er sannsynlig at virksomheten vil bli avvirket.

Revisors oppgaver og plikter ved revisjonen av årsregnskapet

Vårt mål er å oppnå betryggende sikkerhet for at årsregnskapet som helhet ikke inneholder vesentlig feilinformasjon, verken som følge av misligheter eller utilsiktede feil, og å avgi en revisjonsberetning som inneholder vår konklusjon. Betryggende sikkerhet er en høy grad av sikkerhet, men ingen garanti for at en revisjon utført i samsvar med lov, forskrift og god revisjonsskikk i Norge, herunder ISA-ene, alltid vil avdekke vesentlig feilinformasjon som eksisterer. Feilinformasjon kan oppstå som følge av misligheter eller utilsiktede feil. Feilinformasjon blir vurdert som vesentlig dersom den enkeltvis eller samlet med rimelighet kan forventes å påvirke økonomiske beslutninger som brukerne foretar basert på årsregnskapet.

For videre beskrivelse av revisors oppgaver og plikter vises det til:
<https://revisorforeningen.no/revisjonsberetninger>

Uttalelse om andre lovmessige krav

Konklusjon om årsberetningen

Basert på vår revisjon av årsregnskapet som beskrevet ovenfor, mener vi at opplysningene i årsberetningen om årsregnskapet, forutsetningen om fortsatt drift og forslaget til anvendelse av overskuddet er konsistente med årsregnskapet og i samsvar med lov og forskrifter.

Konklusjon om registrering og dokumentasjon

Basert på vår revisjon av årsregnskapet som beskrevet ovenfor, og kontrollhandlinger vi har funnet nødvendig i henhold til internasjonal standard for attestasjonsoppdrag (ISAE) 3000 «Attestasjonsoppdrag som ikke er revisjon eller forenklet revisorkontroll av historisk finansiell informasjon», mener vi at ledelsen har oppfylt sin plikt til å sørge for ordentlig og oversiktlig registrering og dokumentasjon av selskapets regnskapsopplysninger i samsvar med lov og god bokføringsskikk i Norge.

Sandnes, 25. mars 2020
BDO AS

Stig Fjell Dahl
statsautorisert revisor
(elektronisk signert)

PENNEO

Signaturene i dette dokumentet er juridisk bindende. Dokument signert med "Penneo™ - sikker digital signatur".
De signerende parter sin identitet er registrert, og er listet nedenfor.

"Med min signatur bekrefter jeg alle datoer og innholdet i dette dokument."

Stig André Fjell Dahl

Partner

Serienummer: 9578-5997-4-4492

IP: 188.95.xxx.xxx

2020-03-27 12:07:32Z

Dokumentet er signert digitalt, med **Penneo.com**. Alle digitale signatur-data i dokumentet er sikret og validert av den datamaskin-utregnede hash-verdien av det opprinnelige dokument. Dokumentet er låst og tids-stemplet med et sertifikat fra en betrodd tredjepart. All kryptografisk bevis er integrert i denne PDF, for fremtidig validering (hvis nødvendig).

Hvordan bekrefter at dette dokumentet er originalen?

Dokumentet er beskyttet av ett Adobe CDS sertifikat. Når du åpner dokumentet i

Adobe Reader, skal du kunne se at dokumentet er sertifisert av **Penneo e-signature service** <penneo@penneo.com>. Dette garanterer at innholdet i dokumentet ikke har blitt endret.

Det er lett å kontrollere de kryptografiske beviser som er lokalisert inne i dokumentet, med Penneo validator - <https://penneo.com/validate>

Sandnes kommunale pensjonskasse
Att: Terje Frafjord
terje.frafjord@sandnes.kommune.no

Bergen 5. mars 2020

Aktuarerklæring

Sandnes kommunale pensjonskasse - 2019

Under henvisning til det fremlagte regnskapet for 2019 bekreftes det at de forsikringstekniske avsetninger er foretatt i samsvar med gjeldende beregningsgrunnlag som spesifisert i forsikringsvirksomhetsloven § 3-9 Premiereserve knyttet til kontraktfastsatte forpliktelser.

For dødelighet og sivilstandselementer er benyttet det forsikringstekniske beregningsgrunnlaget K2013 fastsatt av Finanstilsynet med utgangspunkt i en utredning fra Finans Norge.

For uførhet er det benyttet et eget grunnlag, KFSU2015, basert på uføreerfaringene i årene 2011-2013 i pensjonskasser med KLP Forsikringservice som aktuar.

Pristariffene er meldt Finanstilsynet som angitt i forsikringsvirksomhetsloven § 3-7 Meldeplikt og tilsyn med pristariffer.

Med vennlig hilsen
For KLP Forsikringservice AS

Arnfinn Osmundsvaag
Ansvarshavende aktuar KLP FS